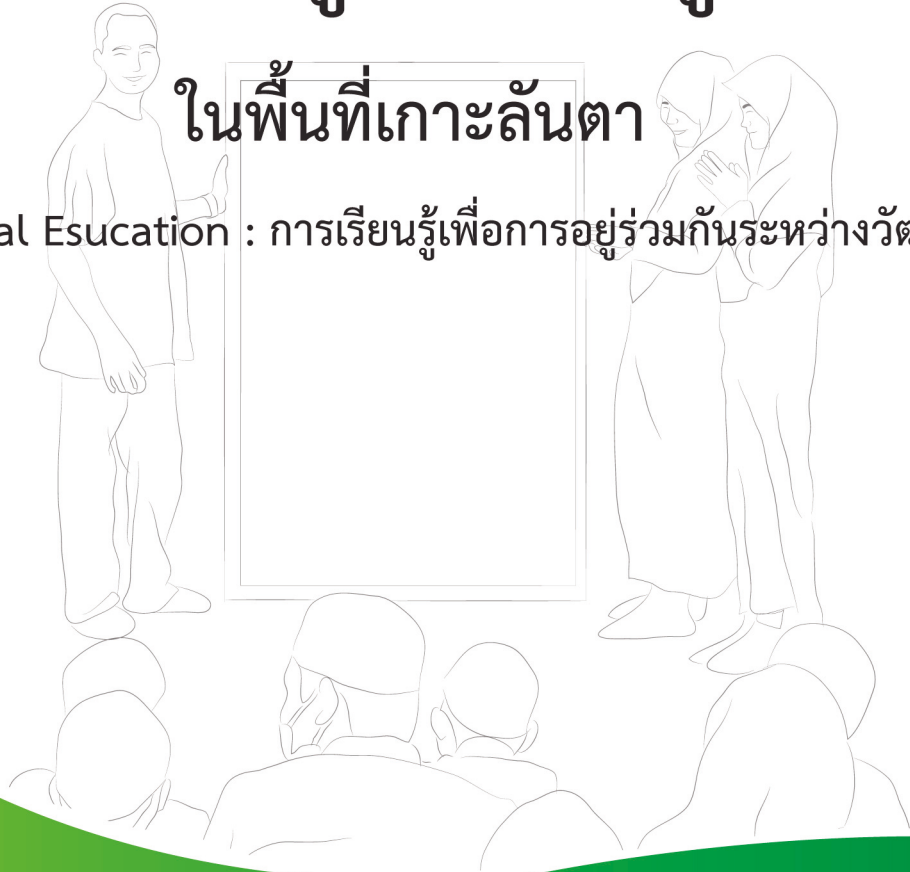

รวมความรู้สำหรับครู ICE

ในพื้นที่เกาะลันตา

(Intercultural Education : การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรม)

คำนำ

หนังสือ “รวมความรู้สำหรับครู ICE ในพื้นที่เกาะลันตา” จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเอกสารสำหรับให้ครูผู้สอนใช้อ่านประกอบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในพื้นที่เกาะลันตา ข้อมูลในหนังสือเล่มนี้รวบรวมจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับชุมชนระหว่างปี พ.ศ. 2563 – พ.ศ.2565 รายงานการวิจัยรายงานทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และการรวบรวมเรียบเรียงจากแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตของคณะครูในพื้นที่เกาะลันตาที่เป็นผู้เขียนแผนการจัดประสบการณ์ข้างต้น

หนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ การจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาและการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมในเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล สถานศึกษาทั้ง 14 แห่งรวมทั้งชุมชนในพื้นที่เกาะลันตา โดยได้รับการสนับสนุนจาก Pestalozzi Children's Foundation

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัฒนธรรม ความหมาย และความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศไทย	1
ไปความรู้เรื่องพิธีศพหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะลันตา	3
ปฏิทินวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพในเกาะลันตา	7
สรุปเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์เกาะลันตา	16
สินค้าส่งออกและนำเข้าของเกาะลันตา	23
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมของชาวเกาะลันตา	24
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวอุรักลาโว้ย	28
ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ	32
การนำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวัน	39
หลักการความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ	40
ความขัดแย้ง	41
ความขัดแย้งและการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี	42
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	45
เอกสารอ้างอิง	49
คณะผู้จัดทำ	50

ใบความรู้เรื่องวัฒนธรรม ความหมาย และความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศไทย

คำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่หลายคนมีความคุ้นเคยเนื่องด้วยเป็นคำถูกใช้กันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” นั้นมีความหลากหลายเป็นอย่างมากตามแต่สาขาวิชา และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

ความหมาย “วัฒนธรรม” ตามตัวอักษร

ความหมายตามตัวอักษรของคำว่า “วัฒนธรรม” ในปัจจุบันสืบเนื่องมาจากแปลความจากคำว่า “Culture” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินคำว่า colo หมายถึง การเพาะปลูก ซึ่งมีได้หมายถึงเพียงแค่การขุดดินเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการปลูกฝังดูแลเอาใจใส่ต่อสิ่งต่าง ๆ การให้การศึกษา ให้ความเคารพ และให้เกียรติ เปรียบเทียบกับการพัฒนาตัวเองของบุคคล การเปรียบวัฒนธรรมเหมือนการเพาะปลูก บ่งบอกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นธรรมชาติซึ่งเป็นสัญชาตญาณตามธรรมชาติของมนุษย์กับวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนความเป็นมนุษย์ที่ได้รับการอบรมสั่งสอน (นฤพนธ์ ตัววิเศษ, online)

สำหรับในประเทศไทย คำว่า “วัฒนธรรม” ถูกใช้เป็นครั้งแรกในสมัยที่จอมพล ป.พิบูลย์สงครามเป็นนายกรัฐมนตรี โดยที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิราชประสงค์ประพันธ์ได้ทรงแปลความหมายของคำว่า “Culture” มาเป็นคำว่า “วัฒนธรรม” ซึ่งเป็นคำสมาสจากคำว่า “วัฒนธรรม” ที่มีความหมายว่า เจริญงอกงาม รุ่งเรือง ส่วนคำว่า “ธรรม” ในที่นี้หมายถึงกฎ ระเบียบหรือข้อปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ในการบัญญัติศัพท์คำว่า “วัฒนธรรม” ในครั้งแรกจึงหมายถึง “ความเป็นระเบียบหรือข้อปฏิบัติที่ทำให้เจริญรุ่งเรือง” (อมรรตน์ เทพกำปนาท, online)

ความหมายของวัฒนธรรมของนักคิดและสาขาวิชาต่าง ๆ

ในทางมานุษยวิทยา (Anthropology) ให้ความหมาย “วัฒนธรรม” ว่าเป็นความสามารถของมนุษย์ในการจัดระเบียบและให้ความหมายต่อประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ และสื่อสารประสบการณ์เหล่านั้นออกไปในเชิงสัญลักษณ์เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รวมถึงการแสดงออกทางสังคม ความคิด ความเชื่อ โลกทัศน์ สุนทรียะของมนุษย์ที่ปรากฏอยู่ในวัตถุสิ่งของ พิธีกรรม ประเพณี กฎระเบียบ ธรรมเนียมและการปฏิบัติต่างๆ (นฤพนธ์ ตัววิเศษ, online)

นักมานุษยวิทยามักเชื่อว่า “วัฒนธรรม” ของธรรมชาติของมนุษย์ หมายถึง มนุษย์มีสติปัญญาและมีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ในเชิงสัญลักษณ์และสามารถถ่ายทอดสื่อสารและเรียนรู้ความคิดในเชิงนามธรรมโดยอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือ ความสามารถนี้แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นที่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาได้ นักมานุษยวิทยามองว่าวัฒนธรรมของมนุษย์จะเกิดขึ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ยาวนาน ซึ่งมนุษย์ในแต่ละพื้นที่จะมีวิธีการเรียนรู้ต่างกัน และแบบแผนทางวัฒนธรรมก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ดำรงอยู่ (นฤพนธ์ ตัววิเศษ, online)

เอ็ดเวิร์ด ไทเลอร์ (1897) นักมานุษยวิทยาอธิบายว่าวัฒนธรรมว่าเป็น ความซับซ้อนที่ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี นิสัย พฤติกรรมและความสามารถต่างๆ ที่มนุษย์จะพึงมีและใช้เพื่อดำรงชีวิตในสังคม (อมรรัตน์ เทพกำปนาท, online)

พระยาอนุมานราชธน ได้กล่าวว่า “วัฒนธรรม” คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตขึ้นสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีของส่วนรวม ถ้ายึดถือกันไว้ เอาอย่างกันไว้ รวมทั้งผลิตผลของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณีกันมา ตลอดจนความรู้สึก ความคิดเห็น และกิริยาอาการ หรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวมลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และสำแดงออกมาได้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อ ระเบียบประเพณี เป็นต้น (อมรรัตน์ เทพกำปนาท, online)

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2553 ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้สร้างสรรค์สั่งสม ปลูกฝัง สืบทอด เรียนรู้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านจิตใจและวัตถุอย่างสันติสุขและยั่งยืน

องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ความหมายคำว่า “วัฒนธรรม” ในปี พ.ศ.2544 ว่าหมายถึง กลุ่มที่สะท้อนลักษณะเด่นของจิตวิญญาณ วัตถุ ความคิด และความรู้สึกของสังคมหรือกลุ่มคน ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่ศิลปะหรือวรรณกรรมเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและความเชื่อ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ดังที่อานันท์ กาญจนพันธุ์ (อ้างถึงใน บัณฑิตพร ไพบูลย์วัฒนกิจ, online) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่น ชาติพันธุ์ปกากะญอ ชาติพันธุ์ไทยใหญ่ ชาติพันธุ์ไทลื้อ ชาติพันธุ์ไทเขิน ชาติพันธุ์มอญ เป็นต้น ดังนั้นการมองหรือศึกษาวัฒนธรรมควรจะคำนึงถึงความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างเสมอภาคกัน โดยไม่ควรจะใช้มาตรฐานทางวัฒนธรรมของเราไปดูถูกดูแคลนหรือเหยียดหยามวัฒนธรรมของคนอื่น

การสำรวจแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย โดยสุวิไล เปรมศรีรัตน์และคณะ (2547) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความซับซ้อนของภาษาและชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก มีกลุ่มภาษาหลักกว่า 70 กลุ่ม ซึ่งมีทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย กลุ่มเล็กกลุ่มน้อยครอบคลุม 5 ตระกูลภาษาได้แก่ ภาษาตระกูลไท ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยน และภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน ความหลากหลายดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของภาษาต่าง ๆ ในด้านเชื้อสาย โดยส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 94 จะพูดภาษาในตระกูลไทย นอกจากนั้นจะพูดภาษาตระกูลอื่น ๆ

อ้างอิง

นฤพนธ์ ตัววิเศษ.(online).Culture. เข้าถึงเมื่อ 22 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/glossary/30>
บัณฑิตพร ไพบูลย์วัฒนกิจ. (online).วิทยุชุมชนกับการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์. เข้าถึงเมื่อ 24 ตุลาคม 2563, จาก <https://erp.mju.ac.th/openFile.aspx?id=MjY5OTgw>
สุวิไล เปรมศรีรัตน์.(2547).แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
อมรรัตน์ เทพกำปนาท. (online).ความหมายแนวคิดและประเด็นที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม. เข้าถึงเมื่อ 22 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.openbase.in.th/node/5954>

ใบความรู้เรื่องพิธีศพหลากหลายวัฒนธรรมในเกาะลันตา

ใบความรู้ชุดนี้รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพิธีศพของกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ในเกาะลันตา ประกอบด้วย กลุ่มอุรักลาโว้ย กลุ่มไทยมุสลิม กลุ่มไทยพุทธ กลุ่มไทยเชื้อสายจีน และกลุ่มคริสเตียน ชาวอุรักลาโว้ย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นถึงขั้นตอนและข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับพิธีศพของกลุ่มวัฒนธรรมในเกาะลันตาซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความเหมือน ความต่างและข้อควรปฏิบัติให้เหมาะสมตามพื้นฐานวัฒนธรรมของตนเองเมื่อจะต้องเข้าร่วมพิธีศพของกลุ่มคนต่างวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจในที่สุด

การรวบรวมข้อมูลของกลุ่มอุรักลาโว้ย กลุ่มไทยมุสลิม กลุ่มไทยพุทธและกลุ่มไทยเชื้อสายจีน จากวิทยานิพนธ์เรื่อง “พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ข้ามของชาวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่” โดย อารณ อุกฤษณ์ (2554) และข้อมูลเรื่องพิธีศพกลุ่มคริสเตียนอุรักลาโว้ยจากการศึกษาภาคสนามที่บ้านสงกาอู๋

พิธีศพกลุ่มอุรักลาโว้ยเกาะลันตา

เมื่อชาวอุรักลาโว้ยเสียชีวิต สมาชิกในครอบครัวจะก่อกองไฟหน้าบ้านและนำอาหารไว้หน้ากองไฟตลอด 3 วัน 3 คืน

ในช่วงที่รอเวลาที่จะนำศพไปฝัง เจ้าภาพจะเลี้ยงอาหารและเหล้าแก่ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ในขณะเดียวกันญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านก็จะนำข้าวสาร น้ำตาล และสิ่งของจำเป็นมาช่วยงานและเป็นการกำลังใจ

ในพิธีอาบน้ำศพ จะวางศพลงบนตักลูก ๆ ที่นั่งเหยียดเท้าเรียงกันตามลำดับจากทิศใต้ไปยังทิศเหนือ ศีรษะอยู่บนตักของลูกคนโตที่นั่งทางทิศใต้ ลำตัวอยู่บนตักของลูกคนกลาง และเท้าวางอยู่บนตักลูกคนเล็กทางทิศเหนือ ถ้าหากผู้ตายไม่มีลูกก็จะเป็นหน้าที่ของญาติสนิท การอาบน้ำศพนั้นโต๊ะหมอมจะทำการอาบน้ำศพเป็นคนแรก ต่อด้วยญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ศพจะถูกทาแป้ง แต่งตัว และทาน้ำมันหอมก่อนที่บรรจุในโลงศพที่ปูด้วยเสื่อและใช้ผ้าขาว 9 ศอกคลุมบนศพ นำข้าวของเครื่องใช้ของผู้ตายบรรจุลงไปในโลงศพด้วย เมื่อเสร็จพิธีแล้วลูก ๆ หรือญาติที่ประกองศพจะต้องล้างตัวด้วยน้ำมะนาวผสมใบสะบ้าเพื่อไม่ให้วิญญาณผู้ตายติดตัว

ในวันที่จะนำศพไปฝังนั้นจะมีการแห่ศพไปเป็นขบวนเพื่อไปฝังที่สุสานของชุมชน ซึ่งในเช้าของวันที่จะเอาศพไปฝังจะมีญาติไปขุดหลุมสำหรับฝังศพรอไว้ที่สุสานแล้ว เมื่อศพมาถึงสุสานก็จะหย่อนโลงศพลงไปในหลุม จากนั้นจึงผ่ามะพร้าวที่เตรียมไว้เป็น 2 ซีก โดยราดน้ำมะพร้าวลงบนศพ และเอามะพร้าวซีกที่มีดาววางคว่ำลงบนตำแหน่งสะดือของศพ ส่วนอีกซีกหนึ่งให้ลูกหลานนำไปกินที่บ้าน จากนั้นโต๊ะหมอมก็จะทำพิธีฝังศพและให้ญาติพี่น้องช่วยกันกลบดินแลกดตะแ่งหลุมศพด้วยผ้าห่มและกำร่มที่ให้มีดฟันผ่าร่มจนขาดไว้ที่ด้านศีรษะของศพ

เมื่อเสร็จพิธีฝังศพแล้วผู้ที่เข้าร่วมงานจะล้างมือ ล้างเท้าด้วยน้ำผสมมะนาวและใบสะบ้าที่วางไว้ตรงทางเข้าสุสานและเดินไปไม้หรือดอกไม้มัดหุ้มเพื่อมาให้อาหารญาติผู้ตายจำได้และติดตามกลับไปบ้าน และจะมีการทำบุญให้ผู้ตายอีกครั้งในพิธีแต่งเปรว (สุสาน) ประจำปีในช่วงเดือน 4 หรือ เดือน 5

พิธีศพกลุ่มไทยมุสลิมเกาะลันตา

ตามความเชื่อในศาสนาอิสลาม ความตายเป็นจุดเริ่มต้นของการก้าวสู่ชีวิตที่แท้จริงและจะไม่มี การไปเกิดใหม่ เมื่อถึงวันสิ้นสุตโลก ทุกชีวิตจะทำให้ฟื้นขึ้นมารอรับคำตัดสินผลการกระทำที่ทำไว้ใน ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ ดังนั้นเมื่อทราบข่าวการตาย มุสลิมจะกล่าวว่า “อินนาลิลลาฮี วะอินนา อิลัยฮิรอกูน” แปลว่า แท้จริงเราเป็นของอัลเลาะห์ และเราต้องคืนกลับไปยังพระองค์

เมื่อมีการตายลูกหลานจะแจ้งข่าวแก่โตะอิหม่าม ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้านทราบและเตรียมการ พิธีศพและรับฝังภายใน 24 ชั่วโมง พิธีศพเริ่มจากการอาบน้ำศพ ศพผู้ชายให้ลูกชายหรือญาติผู้ชาย เป็นผู้ดำเนินการ หากเป็นศพผู้หญิงก็เป็นหน้าที่ของลูกสาวหรือญาติผู้หญิงเป็นผู้ดำเนินการ มีการรดน้ำ ฟอกสบู่ ชำระร่างกายภายนอกและรีดภายในท้องให้สะอาดหมดจด เมื่ออาบน้ำจะหมดจดเสร็จรดด้วยน้ำ ใบพุทรา ทรายดอกไม้หอม ใช้การบูร พิมเสน ทาตามง่ามนิ้วมือเท้า จากนั้นจึงห่อศพ โดยที่ศพผู้ชาย ห่อผ้าขาว 3 ชั้นและศพผู้หญิงห่อด้วยผ้าขาว 7 ชั้น แต่ละชั้นโรยด้วยกำมะถัน และพับชายผ้าด้านซ้าย ทับขวาทุกชั้น ห่อด้วยเสื้ออีกครั้ง

หลังจากนั้นจึงทำพิธีละหมาดญะนาซะฮ์หรือละหมาดคนตาย ศพผู้ชายอิหม่ามยืนตรงศีรษะศพ ศพผู้หญิงอิหม่ามจะยืนข้างตัวศพ

การเตรียมหลุมฝังศพจะขุดดินลึกประมาณ 1.5 เมตร กว้างประมาณ 1 เมตร เจาะผนังดินด้าน ทิศตะวันออกให้เป็นโพรงตามแนวทิศเหนือและใต้ กว้าง ยาวกว่าขนาดตัวของผู้ตายเล็กน้อย ก่อนฝังศพ จะเปิดหน้าศพและยกศพวางตามความยาวของโพรงที่ขุดไว้ผลักให้ตะแคงขวาหันหน้าไปทางทิศ ตะวันตก วางแผ่นกระดานปิดปากโพรง เขียนดินกลบหลุม ยื่นขอคู่อำปากหลุมเป็นอันเสร็จพิธี

ลูกหลานจะไปอ่านอัลกุรอานที่กุโบรหรือสุสาน 3 – 7 คืน หลังจากนั้นจะทำบุญช่วง 40 วัน 100 วัน ส่วนในวันรายาออกบวชและรายาหุญก็ออกไปเยี่ยมสุสานด้วย

พิธีศพชาวไทยพุทธเกาะลันตา

ในครอบครัวชาวไทยพุทธเกาะลันตาเมื่อมีการตายเกิดขึ้นก็จะทำพิธีรดน้ำศพ แล้วนำศพบรรจุ ในโลงไม้สี่เหลี่ยม ตกแต่งโลงศพด้วยดอกไม้ และจัดงานศพในบ้าน อาจจะไว้ 7-10 วันหรือมากกว่า เพื่อรอญาติยามที่เหมาะสมหรือรอลูกหลานที่ไปอยู่ต่างถิ่น ทุกคืนตลอดระยะเวลาที่ไว้ศพยกเว้นคืนวัน พระจะนิมนต์พระมาสวดพระอภิธรรม มีการเลี้ยงอาหารแขกที่ทยอยมาให้กำลังใจ ร่วมฟังสวดพระ อภิธรรม และอยู่เป็นเพื่อนกับญาติผู้ตาย การเข้าร่วมงานศพจะแต่งชุดขาวดำไว้ทุกข์เพื่อให้เกียรติแก่ ผู้ตาย

เมื่อถึงกำหนดวันเผาศพแล้วจะนำศพไปทำพิธีฌาปนกิจที่วัด จนกระทั่งเช้าวันรุ่งขึ้นญาติสนิท และเก็บกระดูกเพื่อนำไปใส่โกศไว้บูชาหรือนำไปลอยอังคาร บางครอบครัวฝากไว้ที่วัดเป็นอันเสร็จพิธี สุดท้าย

ชาวไทยพุทธมีการทำบุญวันตายครบรอบ 7 วัน 100 วัน และหลังจากนั้นก็ไปวัดทำบุญให้ผู้ตายให้ผู้ตายทุก ๆ ปี หากมีการเก็บกระดูกก็จะไปทำบุญที่วัดและทำพิธีรดน้ำกระดูกในวันสงกรานต์ด้วย

พิธีศพกลุ่มไทยเชื้อสายจีนเกาะลันตา

เมื่อสมาชิกในครอบครัวชาวจีนเกาะลันตาเสียชีวิตจะบรรจุศพในโลงห้วหมู ตั้งศพไว้บำเพ็ญกุศลที่บ้าน ครอบครัวที่มีฐานะดีอาจจะไว้ศพ 10-15 คืน หรือมากกว่านั้นเพื่อรอให้ลูกหลานที่ไปอยู่ต่างถิ่น กลับมาร่วมพิธีหรืออาจจะเป็นการรอกุศัลยามที่เหมาะสม

ระหว่างที่ตั้งศพที่บ้านทุกคนเจ้าภาพจะนิมนต์พระจากวัดไปสวดพระอภิธรรมเหมือนคนไทย พุทธ แต่พิธีศพของชาวจีนมีพิธีสวดกงเต็กเพื่อส่งบ้านจำลอง เสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ไปให้ผู้ตายตามความเชื่อว่าผู้ตายจะได้นำไปใช้ในภพหน้า

ในระหว่างที่ไว้ศพที่บ้าน ลูกหลานจะต้องสวมผ้าดิบสีขาว ผู้ชายห้ามตัดผมและโกนหนวดเครา ผู้หญิงห้ามทาแป้งแต่งตัว ห้ามส่องกระจก กระจกทุกบานจะต้องใช้แป้งทาปิดทับ

ในแต่ละวันจะต้องทำอาหารถวายพระและเลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน และเชิญผู้ที่มีความรู้เรื่องฮวงจุ้ยไปดูตำแหน่งทิศทางและชุดหลุมเตรียมไว้สำหรับพิธีฝังศพ

เมื่อถึงวันปลงศพ จะต้องยกโลงศพออกมาวางหน้าบ้าน ตั้งเครื่องเซ่นเป็นอาหารคาวหวาน ผลไม้ ห้วหมู ลูกหลานและญาติใกล้ชิดจะต้องแต่งชุดผ้าดิบ พิธีกรรมในวันสุดท้ายก่อนแห่ศพไปฝัง ผู้หญิงต้องคลุมหัวด้วยผ้าสีขาว ส่วนผู้ชายคาดผ้าเฉียงต่างสีตามสถานภาพที่มีต่อผู้ตาย แล้วมีผู้รู้คอยกำกับให้ทำพิธีเซ่นไหว้ศพตามลำดับชั้นของญาติที่มีต่อผู้ตาย แต่จะให้ความสำคัญกับลูกชายคนโตก่อน

เมื่อขบวนแห่ศพเริ่มขึ้น ลูกชายคนโตจะเป็นผู้ถือกระดางรูป หลังจากเสร็จพิธีลูกหลานจะต้องไว้ทุกข์ 1 ปี และมีการทำบุญเมื่อครบ 100 วัน และครบวันตายในทุก ๆ ปี

ปัจจุบันส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติตามประเพณีจีนแต่ลดขั้นตอนลงบ้าง และหากลูกหลานที่ทำงานต่างถิ่นไม่สะดวกในการไว้ทุกข์ จะต้องออกทุกข์ในวันฝังโดยทอดผ้าสีแดงที่เย็บติดกับผ้าคลุมหัวของผู้หญิงหรือผ้าคาดเฉียงของผู้ชายโยนลงไปในหลุมขณะขุดดินฝังกลบ

พิธีศพกลุ่มคริสเตียนนอร์ธลาโวจเกาะลันตา

หลังจากที่ผู้ตายเสียชีวิต ญาติจะนำศพมาอาบน้ำและแต่งตัวให้กับศพที่บ้านโดยที่จะแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่ดีที่สุดจากนั้นจึงให้ผู้นำคริสตจักรมาทำพิธีอธิษฐานสารภาพบาปให้กับผู้ตาย ร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า และให้ญาตินำศพผู้ตายบรรจุลงในโลงไม้ที่มีการปูที่นอนและหมอนไว้ล่วงหน้าโดยให้ศพนอนอยู่ในท่าสบายวางมือไว้ด้านข้าง จากนั้นจึงประพรมศพด้วยน้ำมันหอม ปิดฝาโลงและนำโลงไม้

บรรจุในโลงแอร์ ประดับตกแต่งดอกไม้บริเวณโลงศพ ไว้ศพ 2-3 วันเพื่อให้พี่น้องญาติมิตรมาร่วมให้กำลังใจครอบครัวผู้ตายและระลึกถึงผู้ตายโดยที่ไม่มีการจัดรูปเทียนบูชาศพแต่อย่างใด

เมื่อถึงวันที่จะเคลื่อนศพไปฝังที่สุสาน ญาติกลุ่มหนึ่งจะไปจุดหลุมสำหรับฝังศพที่สุสาน ส่วนญาติอีกกลุ่มจะทำพิธีที่บ้านโดยนำเอาโลงไม้ออกมาจากโลงแอร์ จากนั้นผู้นำจะทำพิธีอ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับพิธีศพ ร้องเพลงนมัสการพระเจ้า ทำพิธีอธิษฐาน และร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าอีกครั้งแล้วจึงเคลื่อนศพออกจากบ้านไปยังสุสานโดยเดินไปขบวน มีญาติถือรูปผู้ตาย รวมทั้งดอกไม้และพวงหรีด ต่อด้วยโลงศพที่มีญาติกางร่มให้

เมื่อศพถึงสุสานแล้วก็นำโลงศพวางไว้ที่ปากหลุม ผู้นำคริสตจักรอ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์บทสุดท้าย ทำพิธีไว้อาลัยผู้ตาย ร้องเพลงนมัสการพระเจ้าเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจึงยกศพลงไปในหลุม จากนั้นผู้เข้าร่วมงานจะโปรยดอกไม้และห่อดินลงในโลง เมื่อครบแล้วจึงปิดปากโลงแล้วกลบดิน ตกแต่งหลุมศพด้วยผ้าห่ม วางดอกไม้สดไว้ที่เนินดินส่วนหัวของศพและปักร่มเอาไว้ที่ส่วนหัวโดยไม่ต้องฉีกร่มเป็นอันเสร็จพิธี

หลังจากนี้กลุ่มคริสเตียนก็จะมีการทำพิธีระลึกถึงผู้ตายอีกครั้งทุก ๆ วันอีสเตอร์ซึ่งมักจะตรงกับช่วงเดือนเมษายน โดยมีการทำความสะอาด ตกแต่งสุสาน และร้องเพลงนมัสการที่สุสาน

เอกสารอ้างอิง

อาภรณ์ อุกฤษณ์.(2554). พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ข้ามของชาวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. คุุณวินพนธ์ปริญาปราชญ์คุุณวินพนธ์ิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ใบความรู้ ภูมิวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพในเกาะลันตา

เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
ฤดูกาล	ฤดูร้อน				ฤดูฝน				High Seasons			
	High Seasons				Low Seasons				High Seasons			
อาชีพ	ประมง (ปลา / ปู / ทำเรือ)											
	หอยวัง หมึกกระดอง ปูดาวหน้าหาด				จับกุ้ง กุ้งเคย ปูม้า				ฮั้มึกกระดอง			
	ปูดาวหน้าหาด				หอยชักตีน				ปูดาว			
	เลี้ยงปลากระชัง											
	ยางพารา				ปลูกมะพร้าวกะทิ				ยางพารา			
	ปลูกแตงโม				มะม่วง หิมพานต์				เห็ดเหมีด			
ผักสวนครัว				ปลูกข้าว ไร่				หวานกล่ำ				
ผักสวนครัว				ปลูกข้าว ไร่				ดูแลรักษาข้าวไร่				
ปาล์ม												
ทำขนมพื้นบ้าน												
ธุรกิจท่องเที่ยว								ธุรกิจท่องเที่ยว				

ภูมิวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพกลุ่มโรงเรียนวัดชุมชนบ้านศาลาด่าน โรงเรียนบ้านพระและ โรงเรียนบ้านหลังสวด

ใบความรู้ ภูมิวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพในกะลันตา

เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	
ฤดูกาล	ฤดูร้อน				ฤดูฝน				ฤดูร้อน				
	High Season				Low season				High season				
อาชีพ	ยางพารา					ยางพารา							
	ประมงชายฝั่ง												
	ทำกะปิ												
			สะอาด ลูกเหียง ทุเรียนบ้าน										
	น้ำท่องเที่ยวอุทยาน						น้ำท่องเที่ยวอุทยาน						
	เก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน		ดูแลรักษาปาล์มน้ำมัน		ปลูกปาล์มน้ำมัน		ดูแลรักษาปาล์มน้ำมัน						
	แปรรูปอาหารทะเล												
	ทำขนมพื้นบ้าน												
	ลอกใบจาก												
	การท่องเที่ยว								การท่องเที่ยว				

ภูมิวัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพกลุ่มโรงเรียนบ้านทุ่งหยีเพ็ง โรงเรียนบ้านเจ๊ะหลี่

ใบความรู้ ภูมิทัศน์วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพในเกาะลันตา

เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	
ฤดูกาล	ฤดูหนาว		ฤดูร้อน		ฤดูฝน		ฤดูหนาว						
	High season				Low Season				High season				
อาชีพ					ยางพารา								
	ทำปาล์มน้ำมัน		ปลูกปาล์มน้ำมัน		หยอดข้าว		ดูแลรักษาข้าวไร่		ทำปาล์มน้ำมัน				
			เตรียมพื้นที่						เก็บเกี่ยวข้าวไร่				
							ปลูกกล้าข้าว		ดำนา		ดูแลรักษาน้ำดำ		
ทำประมง												ประมง	

ภูมิทัศน์วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพโรงเรียนบ้านคลองโหนด

ใบความรู้ ๑ ภูมิทัศน์วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพในเกาะลันตา

เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
ฤดูกาล	ฤดูร้อน						ฤดูฝน			ฤดูหนาว		
	High season						Low Season			High season		
	เปิดอ่าว						ปิดอ่าว			เปิดอ่าว		
	ประมงกุ้งปู									ประมงกุ้งและปู		
อาชีพ	ประมงชายฝั่ง			หาปลาเลนอก						ประมงชายฝั่ง		
	ยางพารา									ยางพารา		
	ปาล์มน้ำมัน (ปลูกเดือนมิถุนา) ดูแลรักษาและเก็บเกี่ยวได้ทั้งปี											
	ปศุสัตว์ครัวเรือน											
	ทำเครื่องแกง											
ทำผ้าบาติก												
ทำขนมพื้นบ้านขาย												
หาสมุนไพร												
ภาคการท่องเที่ยว						ภาคการท่องเที่ยว						

ภูมิทัศน์วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพกลุ่มโรงเรียนบ้านทุ่งกึ่งวิทยพัฒน์ และโรงเรียนบ้านโนะใหญ่

ใบความรู้ ภูมิทัศน์วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพในเกาะลันตา

เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
ฤดูกาล	ฤดูร้อน				ฤดูฝน				ฤดูหนาว			
	High Season				Low season				High Season			
การประกอบอาชีพ	สวนยางพารา				สวนยางพารา							
					ปลูกไม้ยันทัน							
					ทุเรียน							
					สะตอ							
					ลูกเหียง							
					เงาะ							
					มะพร้าวห้ำหอม							
					มังคุด							
					ลองกอง							
					ปาล์มห้ำหั้น							
					ทำขนมพื้นบ้าน							
	ประมงปลาทั่วไป + หมึก + ปลาปัก				ประมงกุ้ง+ปู				จับปลาใหญ่			
					แปรรูปอาหารทะเล							
	การท่องเที่ยว								การท่องเที่ยว			

ภูมิทัศน์วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพโรงเรียนบ้านคลองหิน

ใบความรู้ ภูมิทัศน์วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพในเกาะลันตา

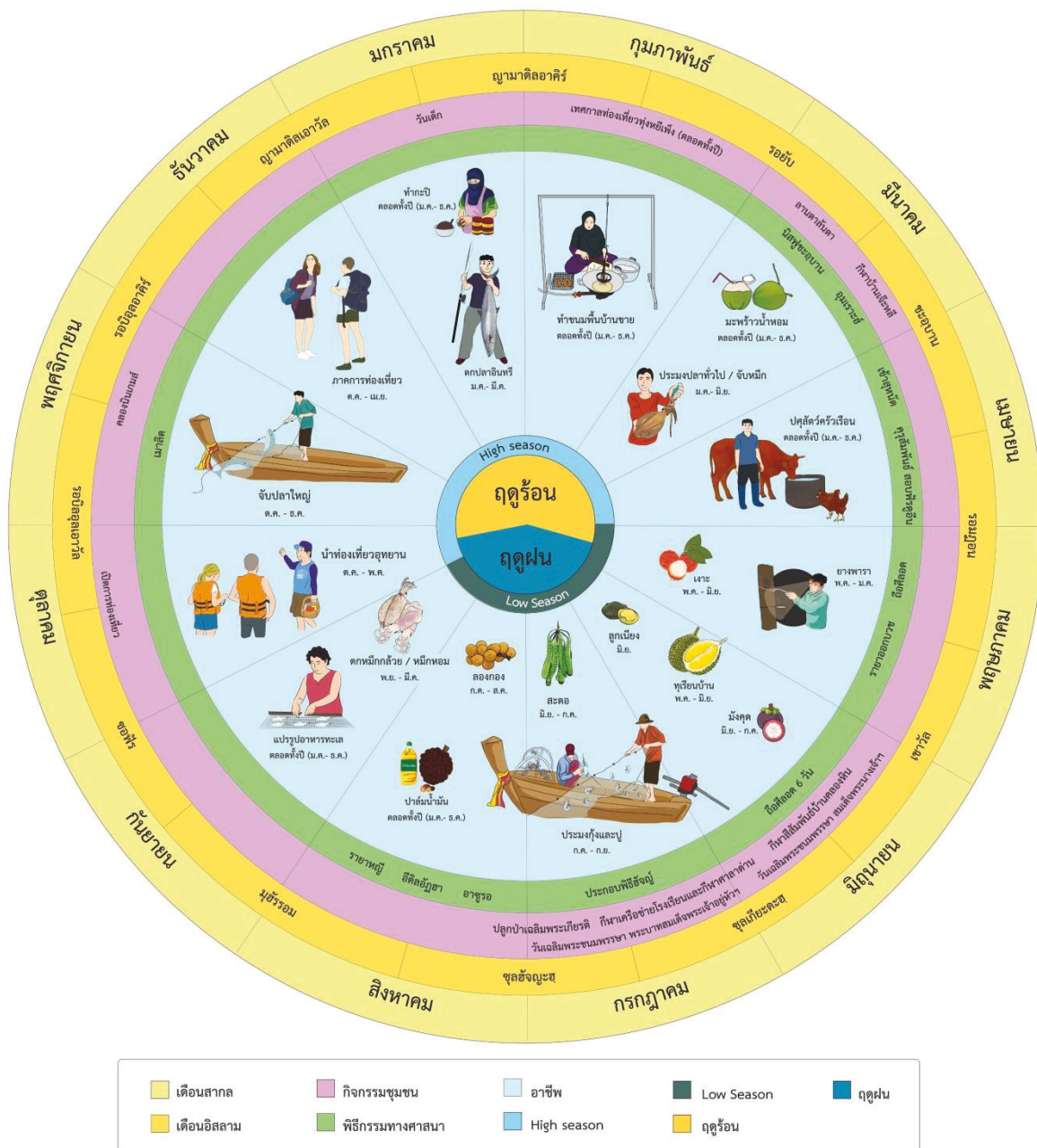
เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม		
ฤดูกาล	ฤดูร้อน				ฤดูฝน				ฤดูร้อน					
	High Seasons				Low Season				High Seasons					
การประกอบอาชีพ	ประมงชายฝั่ง				ทำประมงได้สัตว์น้ำเยอะ (กุ้ง, ปู, ปลา)								ประมงชายฝั่ง	
	ตกหมึกกล้วย / หมึกหอม				ปลูกผักสวนครัว								ตกหมึกกล้วย / หมึกหอม	
	ตกปลาอินทรี													
	ทำสวนยางพารา				ทำสวนยางพารา									
					ปาล์มน้ำมัน									
	ปศุสัตว์ครัวเรือน (เปิด / ไข่ / วัว / แพะ)													
	ทำขนมพื้นบ้าน													
	ธุรกิจท่องเที่ยว													

ภูมิทัศน์วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพโรงเรียนบ้านคลองหิน

ปฏิทินวัฒนธรรมตามกลุ่มโรงเรียน

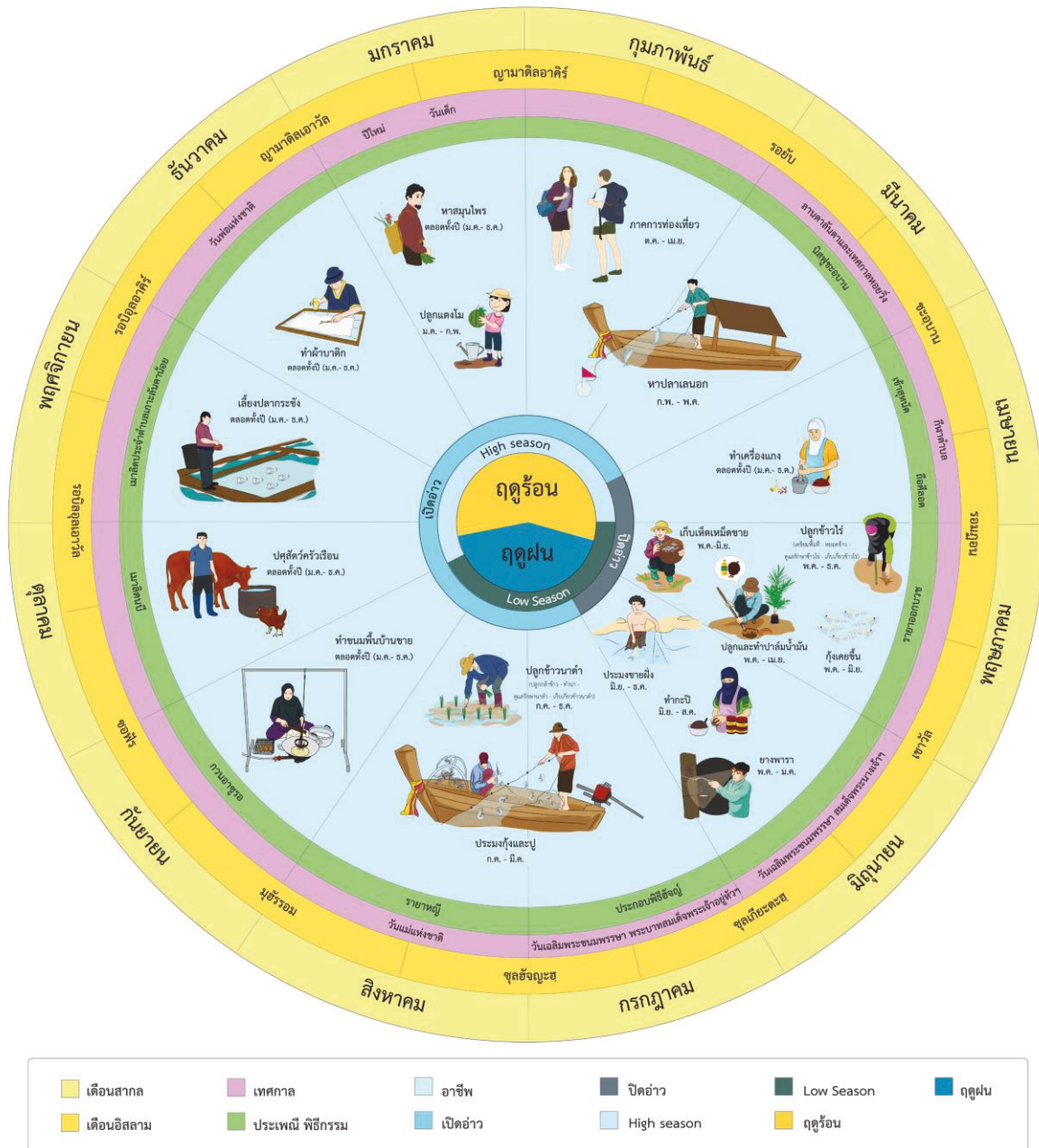
โรงเรียนบ้านคลองนิน โรงเรียนบ้านคลองหิน โรงเรียนบ้านเจ๊ะหลี โรงเรียนบ้านทุ่งหยีเพ็ง

ปฏิทินวัฒนธรรมตามกลุ่มโรงเรียน

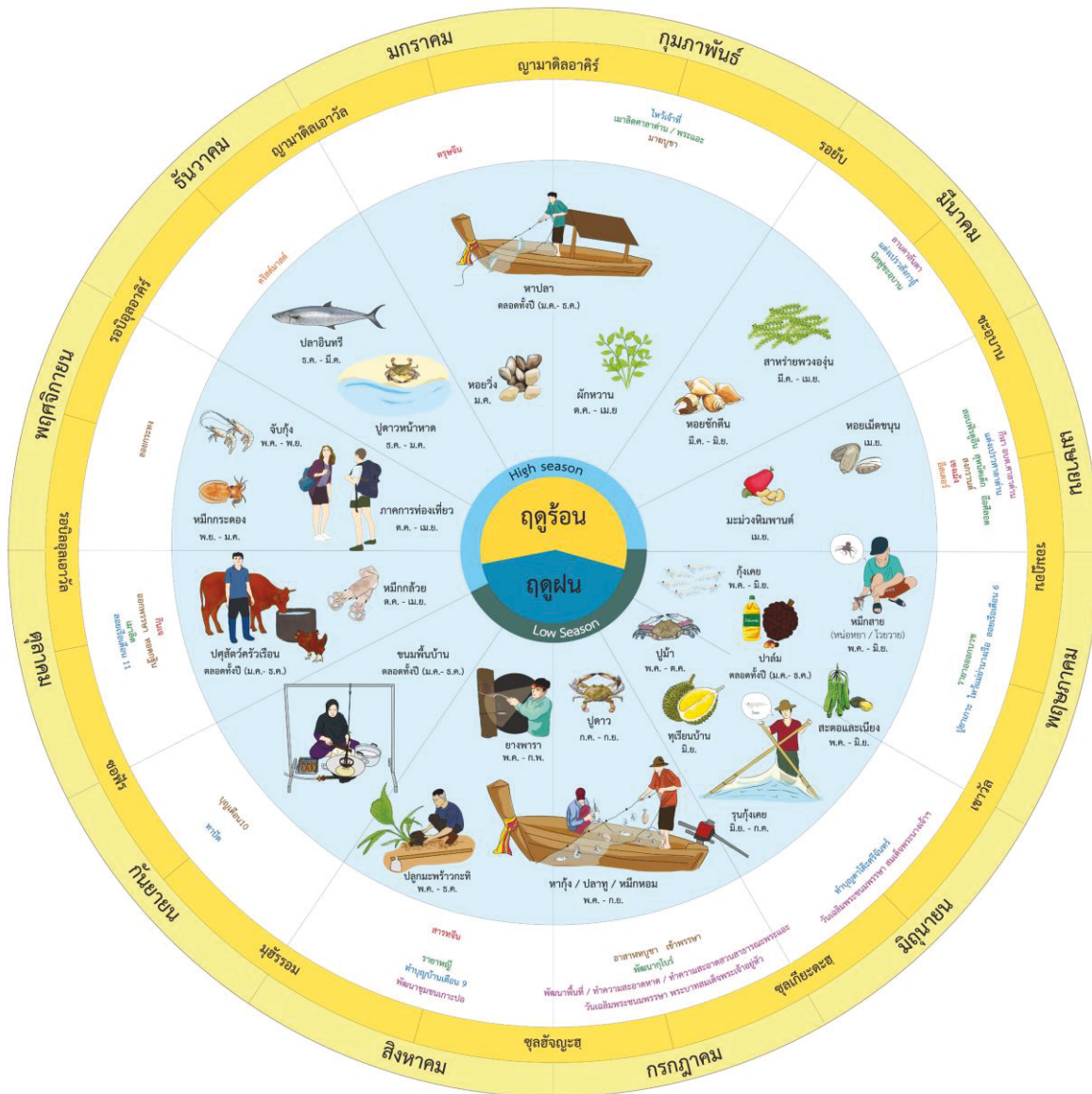
โรงเรียนบ้านหลังสอ โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยพัฒน์ โรงเรียนบ้านโล๊ะใหญ่ โรงเรียนบ้านคลองโดนด

ปฏิทินวัฒนธรรมตามกลุ่มโรงเรียน

โรงเรียนบ้านสีกากู โรงเรียนบ้านพระแอะ โรงเรียนวัดเกาะลันตา โรงเรียนชุมชนบ้านศาลาด่าน
โรงเรียนลันตาราชประชาอุทิศ โรงเรียนบ้านเกาะปอ

เดือนสากล	อาซีฟ	ฤดูร้อน	ฤดูฝน	พิธีกรรมและกิจกรรมชุมชน
เดือนอิสลาม	High season	Low Season		พิธีกรรมและกิจกรรมชุมชน คำขวัญ: รัก, ซื่อสัตย์, ซื่อสัตย์ คำขวัญ: รัก, ซื่อสัตย์, ซื่อสัตย์ คำขวัญ: รัก, ซื่อสัตย์, ซื่อสัตย์ คำขวัญ: รัก, ซื่อสัตย์, ซื่อสัตย์

ใบความรู้ สรุปเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์เกะลันตา¹

พ.ศ. 2356

- ชาวมลายูและชาวสยามจากเกอดะฮ์ (Kedah) อพยพหนีภัยสงครามมาตั้งถิ่นฐานที่เกะลันตา

พ.ศ. 2386

- มีการอพยพของผู้คนในแถบช่องแคบมะละกามาเนื่องมาจากอิทธิพลของอังกฤษ

พ.ศ. 2435

- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ประทับแรมบนเรือพระที่นั่งบริเวณหน้าเกะลันตา

พ.ศ. 2443

- ชาวจีนเริ่มเข้ามาหากินและตั้งถิ่นฐานที่เกะลันตา

พ.ศ. 2444

- ยกสถานะเป็นอำเภอเกะลันตา

พ.ศ. 2452

- โต๊ะกีรีชวนชาวเกะลันตาไปตั้งถิ่นฐานที่เกะหลิเป๊ะและเกะอาดัง

พ.ศ. 2454

- สร้างสะพานเทียบเรือถาวรริมทะเลเกะลันตา

พ.ศ. 2457

- พระแก้วโกรพสร้างถนนจากที่ว่าการอำเภอเกะลันตาไปบ้านหัวแหลม และสร้างถนนจากศรีรายาไปบ้านทุ่งหยีเพ็ง

พ.ศ. 2466

- สร้างโรงเรียนประชาบาลขึ้นเป็นครั้งแรกในเกะลันตา

พ.ศ. 2470

- ทหารเรือสร้างกระโจมไฟที่แหลมโตนด ชื่อ “ปักษีโชติวชิราภา”

พ.ศ. 2472

- มีการสำรวจสำมะโนประชากรที่เกะลันตาเป็นครั้งแรก
- ไฟไหม้ตลาดศรีรายาครั้งที่ 1

พ.ศ. 2474

- พัฒนาสำนักสงฆ์ขึ้นเป็น “วัดเกะลันตา”

¹ ข้อมูลบางส่วนรวบรวมจากการเก็บข้อมูลจากปราชญ์ชุมชนของโรงเรียน 14 แห่งในเกะลันตาและ ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ธำรงของชาวเกะลันตา จังหวัดกระบี่” โดย อาภรณ์ อุกฤษณ์.(2554).

พ.ศ.2478

- รัฐบาลช่วยเหลือและดูแลการปลูกยางพาราที่เกาะลันตา

พ.ศ.2480

- ตั้งด้านศุลกากรเพื่อเก็บภาษีที่เกาะลันตา
- สร้างอาคารละหมาดของชุมชนที่สุเหร่าของหมากในปัจจุบัน
- ตั้งโรงเรียนประชาบาล ตำบลเกาะลันตาใหญ่ ที่หมู่ 2

พ.ศ. 2481

- ก่อตั้งโรงเรียนบ้านเจ๊ะหลี

พ.ศ. 2482

- ตั้งโรงเรียนบ้านหลังสวด

พ.ศ.2484

- เริ่มสงครามโลกครั้งที่ 2

พ.ศ. 2486

- ทหารญี่ปุ่นขึ้นฝั่งที่เกาะลันตา
- ก่อตั้งโรงเรียนบ้านพระแอะ

พ.ศ.2488

- สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2

พ.ศ.2490

- ไข่มุกพระบาทที่บ้านหัวแหลม

พ.ศ. 2492

- ตั้งมัสยิดบ้านหลังสวด

พ.ศ. 2493

- ตั้งมัสยิดศรีรายา
- คนจีนเริ่มทำโป๊ะ

พ.ศ.2494

- ตั้งมัสยิดโละดูหยง

พ.ศ. 2496

- ไฟไหม้ตลาดศรีรายาครั้งที่ 2
- คณะรองเง็งเกาะลันตามีโอกาสได้ไปแสดงเฉพาะพระพักตร์ครั้งแรก

พ.ศ. 2498

- คณะรองเง็งเกาะลันตามีโอกาสได้ไปแสดงเฉพาะพระพักตร์ครั้งที่ 2 (7-12 ก.ค.)

พ.ศ.2499

- ราชการออก พรบ.ทะเบียนราษฎร มีชาวอุรุกรลาโวจบ้านหัวแหลมมีสถานะเป็นพลเมืองไทย
- ตั้งสุเหร่าหลังแรกของบ้านคลองนิน

พ.ศ.2500

- มีเครื่องปั่นไฟใช้ครั้งแรกที่ศรีรายา

พ.ศ. 2503

- ชาวอุรุกรลาโวจได้รับนามสกุลพระราชทานจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จพระย่า)

พ.ศ. 2505

- ตั้งโรงเรียนบ้านเกาะปอ
- ตั้งมัสยิดเกาะปอ

พ.ศ. 2507

- พลตำรวจโทเน็น ชัยสวัสดิ์ เกณฑ์คนจากเรือนจำจังหวัดกระบี่ทำถนนสายศรีรายาผ่านบ้านนา ไปบ้านเจ๊ะหลี่ และทำเชื่อมถนนน้ำทะเลบริเวณตลาดศรีรายา
- สร้างท่าเรือบ้านทอนลิง

พ.ศ. 2508

- ยกเลิกการค้าฝิ่นไม่ไกลทางกับปีนัง
- ดำเนินตรวจคนเข้าเมืองและด่านศุลกากรที่เกาะลันตายกเลิกไป

พ.ศ. 2509

- มีการถางป่าทำถนน (ลันตาน้อย)

พ.ศ. 2511

- ตั้งมัสยิดโละบาหฺรา

พ.ศ. 2512

- สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จพระย่า) เสด็จเกาะลันตาและมีพระราชดำรัสให้นายอำเภอเกาะลันตาหาที่ดินให้ชาวอุรุกรลาโวจอยู่อาศัย

พ.ศ. 2513

- ตั้งโรงเรียนบ้านสังกาอู

พ.ศ. 2514

- สร้างโรงเรียนบ้านเจ๊ะหลี่จากผู้บริจาคที่ดิน (โรงเรียนติดถนน)

พ.ศ. 2515

- มีโรงภาพยนตร์ “สุนทรามา” ที่เกาะลันตา
- สร้างอาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียนบ้านทุ่งหยีเพ็ง
- ตั้งโรงเรียนบ้านทุ่ง

พ.ศ. 2516

- พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) เสด็จฯ เกาะลันตาและทรงจัดสรรที่ดินให้กับชาวอุรักลาโว้ยที่บ้านสงกาอู้
- ตั้งมัสยิดบ้านทุ่งหยีเพ็ง
- สร้างท่าเรือโละใหญ่

พ.ศ. 2517

- ก่อตั้งโรงเรียนลันตาราชประชาอุทิศ

พ.ศ. 2518

- ตัดถนนสายศาลาด่าน – ศรีรายา
- เกาะปอดสร้างสะพานเป็นครั้งแรก

พ.ศ. 2519

- บ้านคลองหินแยกออกจากบ้านคลองนิน (ม.8)

พ.ศ. 2521

- ตั้งโรงเรียนบ้านคลองหิน (มุงจาก)

พ.ศ. 2522

- ตั้งกลุ่มแม่บ้านหลังสวด

พ.ศ. 2523

- ตั้งสุเหร่าหลังแรกที่บ้านคลองหิน

พ.ศ. 2526

- ต.ศาลาด่านแยกออกจาก ต.เกาะลันตาใหญ่

พ.ศ. 2528

- รัฐบาลประกาศให้กระบี่เป็นเมืองท่องเที่ยว
- เริ่มมีคนนอกพื้นที่เข้ามาทำนาถุ้งในพื้นที่เกาะลันตา
- สร้างโรงแรมซีซั่น เป็นโรงแรมแห่งแรกในพื้นที่ชุมชนคลองนิน
- ประกาศพื้นที่ป่าสงวน
- สะพานเกาะปอดเสียหายจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์

พ.ศ. 2529

- สร้าง “ลันตา พาเลซ” เป็นรีสอร์ทแห่งแรกของเกาะลันตา

พ.ศ. 2530

- ยกเลิกสัมปทานป่าไม้ทุ่งหยีเพ็ง
- คนทุ่งหยีเพ็งทำนาน้อยลง ทำนาถุ้งมากขึ้น
- สร้างมัสยิดคลองโตน
- บ้านโตะบาหลิวันแยกออกมาจากบ่อแหน

พ.ศ. 2531

- ชาวเกาะลันตาสร้างบังกะโล “ลันตาซีแฮลส์” ขึ้นเป็นครั้งแรก
- เริ่มมีการขายที่ดินที่บ้านทุ่งหยีเพ็ง
- ตั้งสุเหร่าคลองหินหลังปัจจุบัน

พ.ศ. 2532

- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เกาะลันตา
- ปิดสัมปทานถ่านในเกาะลันตา

พ.ศ. 2533

- ตั้งอุทยานแห่งชาติเกาะลันตา
- มีการซื้อขายที่ดินครั้งใหญ่ในเกาะลันตา
- เริ่มวางปะการังเทียม
- นายบุญเดิน คบคนอุทิศที่ดินให้เปรว (สุสาน) คลองสองปาก
- ตั้งสำนักสงฆ์บริเวณศาลาด่าน

พ.ศ. 2534

- สร้างสะพานคลองยางและทำเทียบแพขนานยนต์

พ.ศ. 2535

- ตั้งมัสยิดบ้านทุ่ง
- โรงเรียนหลังสอเปิดขยายโอกาส

พ.ศ. 2536

- เริ่มมีแพริชาให้บริการ
- มีไฟฟ้าเข้าถึง (ลันตาน้อย)

พ.ศ. 2537

- ก่อตั้งโรงพยาบาลเกาะลันตา
- เปลี่ยนสะพานไม้เป็นสะพานปูนที่ศรีรายา

พ.ศ. 2538

- โรงเรียนลันตาราชฯเปิดสอน ม.ปลาย

พ.ศ. 2539

- แพสงเสริมให้บริการ
- บ้านทุ่งหยีเพ็งเลิกทำนาข้าว
- ยกเลิกสัมปทานป่าโกงกาง
- เลิกเผาถ่านถาวร

พ.ศ. 2540

- การท่องเที่ยวเกาะลันตาเริ่มได้รับความนิยม
- เริ่มมีการปลูกปาล์ม
- หมดบ่อกึ่ง
- ศาลาด่านยกระดับเป็นเทศบาลตำบล
- ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้านหลังสวด

พ.ศ. 2541

- ย้ายที่ว่าการอำเภอไปที่เกาะลันตาน้อย

พ.ศ. 2542

- ก่อตั้งเทศบาลตำบลเกาะลันตาใหญ่

พ.ศ. 2543

- โรงแรมพิมลย์เปิดให้บริการ

พ.ศ. 2544

- เกาะปอดทำถนนคอนกรีต

พ.ศ. 2545

- ตั้งกลุ่มกะปิบ้านทุ่งหยีเพ็ง
- วิถีชีวิตชาวเกาะลันตาเข้าสู่ภาคการท่องเที่ยวเต็มตัว

พ.ศ. 2546

- สัญญาณโทรศัพท์เข้าถึงพื้นที่เกาะลันตา
- จัดงานลานतालันตาครั้งแรก
- เริ่มการท่องเที่ยวชุมชนทุ่งหยีเพ็ง

พ.ศ. 2547

- ถนนลาดยางเกาะลันตาใหญ่
- เกิดสึนามิ

พ.ศ. 2548

- ยางพาราขึ้นราคา
- สร้างสะพานท่าเทียบเรือใหม่ที่เกาะปอด
- เกิดชุมชนบ้านโลออน

พ.ศ. 2549

- มีนักท่องเที่ยวเข้าเกาะปอดเป็นครั้งแรก
- ตั้งพิพิธภัณฑ์เกาะลันตา
- สร้างสะพานโต๊ะบาหลิว

พ.ศ. 2553

- เปลี่ยนชื่อโรงเรียนบ้านทุ่งเป็น "บ้านทุ่งวิทยพัฒน์"

พ.ศ. 2554

- ตั้งกลุ่มประมงพื้นบ้านคลองดาว

พ.ศ. 2556

- ก่อตั้งกลุ่มหัตถกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าบาติกที่บ้านหลังสอด
- ก่อตั้งกลุ่มแม่บ้าน อบจ. ที่บ้านหลังสอด

พ.ศ. 2558

- ตั้งมัสยิดแห่งที่ 2 ของบ้านทุ่ง
- มี 7-11 กันเดียว
- รีสอร์ทหลังแรกของหลังสอด "รีสอร์ทรัตนา" เปิดให้บริการ

พ.ศ. 2559

- เปิดใช้สะพานสิริลันตา

พ.ศ. 2560

- ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหลังสอด

พ.ศ.2561

- เกาะลันตาเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มที
- ปรับปรุงท่าเรือทอนลิง

พ.ศ. 2563

- วิกฤตการณ์ Covid19

เอกสารอ้างอิง

อาภรณ์ อุกฤษณ์.(2554). พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ธำรงของชาวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. คุุณิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ใบความรู้เรื่องสินค้าส่งออกและนำเข้าของเกาะลันตา

สินค้าส่งออกจากเกาะลันตาไปยังเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์

- ปลาเค็ม
- เปลือกไม้แสม
- แก่นไม้กฤษณา
- มะพร้าวตากแห้ง
- กะปิ
- กุ้งแห้ง
- ถ่านไม้โกงกาง
- หูลาม
- เปลือกไม้โกงกาง
- ชัน
- น้ำมันยาง
- รังนก

สินค้านำเข้าจากเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์

- เกลือ
- น้ำตาล
- ขมิ้น
- เต้าเจี้ยว
- อาหารกระป๋อง
- ขนมอบัง
- ตะเกียง
- สบู่
- ร่ม
- สังกะสี
- เครื่องใช้ในบ้าน เช่น ครกหิน หม้อหุงข้าว
- เครื่องตกแต่งบ้าน

เอกสารอ้างอิง

อารมณ ฤกษ์ (2554). พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ข้ามของชาวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. คุษภินพนธ์ปริญาปรัชญา
คุษภินบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ใบความรู้เรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมของชาวเกะลันตา

เรื่องเล่าเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมของผู้คนในเกาะลันตาในเอกสารฉบับนี้รวบรวมจากดัชนีพันธ์เรื่อง “พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ธำรงของชาวเกะลันตา” โดย อาภรณ์ อุกฤษณ์ (2554)

ปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองของรัฐ

ในปี พ.ศ.2465 – 2469 เกาะลันตาประสบปัญหาสัตว์ป่ารุกรานพื้นที่ทำกินของชุมชน โดยเฉพาะหมูป่า จึงทำให้ชาวเกะลันตาทั้งชาวมุสลิมและชาวจีนร่วมมือกันแก้ปัญหานี้ ดังคำบอกเล่าว่า

“สุปา (ลุงปา) ชาวมุสลิมกับครูเจียงเพื่อนชาวจีน ร่วมมือกันวางแผนล่าหมูป่า โดยครูเจียงลงทุนซื้ออุปกรณ์ล่าหมูป่า มีปืนลูกซอง กระสุนปืน กระสอบข้าวสาร และเชือก เมื่อหมูป่าลงจากภูเขาเข้ามากินข้าวในนา สุปาซึ่งเป็นชาวมุสลิมวางหมูปนเรือของตัวเองไม่ได้ จึงต้องไปส่งข่าวให้ครูเจียงนำเรือพร้อมอุปกรณ์ไปจอดหน้าอ่าวแล้วทั้งสองลงมือล่าหมูป่า

ครูเจียงเป็นฝ่ายต้อนให้สุปาเป็นฝ่ายยิง แล้วครูเจียงจะทำหน้าที่ลากหมูป่าใส่กระสอบใช้เชือกมัดปากกระสอบให้แน่น สอดไม้คานแล้วช่วยกันหามลงเรือ โดยสุปาไม่ต้องสัมผัสตัวหมู

ช่วงแรกนำไปแบ่งปันให้เพื่อนบ้าน ต่อมาอบป็นและกระสุนไว้กับสุปาเป็นผู้ยิงเอง เมื่อได้หมูป่าจะแจวเรือไปตามให้ครูเจียงนำเรือไปบรรทุกหมูป่ามาขายแบ่งเงินกัน เคยยิงได้ 2-3 ตัวในวันเดียวกัน” (เรื่องเล่าโดย ดร.ณี ด้วงเอียด)

ในปี พ.ศ. 2496 ชาวจีนตลาดศรีราชาประสบกับเหตุการณ์ไฟไหม้ใหญ่ครั้งที่สอง ในครั้งนั้นชาวอุรักลาโว้ย ชาวมุสลิม และข้าราชการชาวไทยที่อยู่ในเหตุการณ์ได้ร่วมกันช่วยดับไฟ

“ไฟไหม้ตลาด ทั้งแขกทั้งชาวเลช่วยกันดับ นายสั่งให้ตักน้ำรดไฟ น้ำแห้ง (น้ำทะเลลดลงมาก) ต้องวิ่งไปตักน้ำตักไกล บางคนช่วยขนของมาวางกองไว้กลางถนนไม่มีใครลัก (ขโมย) เลยหมูได้ถุกบ้านและปลาเค็มโกปไฟไหม้หมด” (เรื่องเล่าโดย ฮน หลงเต็น)

ในอดีตชาวเกะลันตามีความร่วมมือร่วมใจผลิตสินค้าเพื่อส่งออกและร่วมมือกันทำมาหากินซึ่งมีทั้งงานใหญ่ที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมาก จนกระทั่งถึงงานเล็ก ๆ ใช้แรงงานไม่มากนัก

“การทำนาบนเกาะต้องมีทำนบน้ำเค็มซึ่งชาวบ้านไม่ว่าไทย จีน แขก ชาวเล ต้องช่วยกันทำและคอยดูแล ในฤดูมรสุมน้ำขึ้นสูงก็ต้องคอยเปิดปิดทำนบไม่ให้น้ำทะเลเข้ามา สมัยก่อนอยู่ด้วยกันไม่มีปัญหาเพราะเป็นเพื่อนกัน ทำงานกับคนจีนออกทะเลไปตกเบ็ดราวหาปลาเสียด ใช้เรือกรรเชียงเล็ก ชาวเลมีเรือเอง นายทุนชาวจีนให้อวนได้ปลามาขายนายทุนเอาไปทำปลาเค็มขายที่ปีนัง มีเรือใบสามเสา

เข้ามาจอดที่หน้าเกาะที่ละ 20 – 30 ลำ ข้าราชการฝากซื้อรองเท้าบ้าง มีคนฝากซื้อของใช้ประเภทเครื่องครัว ขนมปัง ผัก รม อาหารกระป๋อง เกลือ น้ำตาล เต้าเจี้ยว ครกหิน สังกะสีมุงหลังคาบ้าน งานแต่งงานคนจีนจะส่งอาหารแห้งจากปิ่นัง” (เรื่องเล่าโดย บุดีตัน คบคน)

“สมัยก่อนคนลันตาสามัคคีกลมเกลียวกัน ทำงานอะไรรวมใจกัน ทำนา ก็จะ “ซอ” (ร่วมกัน) กัน ไม่ต้องจ้าง ถ้าอยากกินอะไร พรรคพวกที่ไปช่วยจะเขียนป้ายปักไว้ในนา เช่น ข้าวแกงไก่ ขนมลอดช่อง เจ้าของนาจะมาให้กิน

ส่วนมากคนแขกกับคนจีนจะทำนา ทำไร่ ปลูกข้าว ชาวเลจะมาช่วยถางป่าทำไร่ ตอนหนุ่ม ๆ พ่อแม่ทำนาให้คนจีนใช้ควายไถ 9-10 ตัว เหยียบนา ทำเทือก ข้าวสารก็ไม่ต้องซื้อเพราะทำนาทำได้ ข้าวสารมากิน” (เรื่องเล่าโดย เล็ก อูสาร์)

ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม

คนเกาะลันตาในอดีตมีชุมชนศรีรายาเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งเรียกกันว่า “ตลาดลันตา” (ตลาดลันตา) พื้นที่แห่งนี้จึงเป็นจุดสำคัญที่ผู้คนหลากหลายวัฒนธรรมจะมาพบปะและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังเรื่องเล่าต่อไปนี้

“ชาวเลบ้านหัวแหลมจะนำกุ้งเสียบทางมะพร้าว หอย ปู ปลา มาแลกข้าวสาร น้ำตาล เกลือกับคนจีน และแลกผัก ผลไม้กับมุสลิมที่ตลาดลันตา

มุสลิมจากเจ๊ะหลี คลองจาก ศาลาด่าน ก็นำผลไม้ป่า ประเภทลูกแหล ลูกหว้า ลูกเลียด กำขำ และลูกทุ มาแลกน้ำตาล เกลือ กับคนจีนที่ตลาดลันตา แขกที่อยู่ริมเลหาหอยดีเตบไปให้คนจีนที่ตลาดลันตา คนจีนจะให้ข้าวสาร น้ำตาลกลับมากิน” (เรื่องเล่าโดย อวอร์ด เสรีรักษ์)

“สมัยก่อนพวกผมปลูกผลไม้ ปลูกแตงจีน (แตงโม) ปลูกผักบนที่ดินเพื่อนก็ได้ ปลูกแล้วแจกกันกิน ในตลาดลันตาบ้านไหนได้ปลา ได้กุ้ง หรือได้ปู เอามาแกงหม้อใหญ่หม้อหนึ่งเผื่อเพื่อนบ้านด้วย มีข้าวเปล่าจานหนึ่งเดินเข้าบ้านโน้น ออกบ้านนี้ ไปตักข้าวกินได้ทุกบ้าน ไม่ว่าแขก จีน ไทย

ผมเป็นมุสลิม พ่อแม่ตายหมด อาศัยอยู่ตามบ้านคนจีนในตลาดศรีรายา เขาไว้ใจให้ผมนอนเฝ้าบ้านเวลาเจ้าของบ้านไม่อยู่ นอนบ้านหนึ่ง กินข้าวบ้านหนึ่ง แล้วไปทำงานกับบ้านอื่นก็ได้ไม่ว่ากัน ทุกครั้งที่พบคนจีนตากแดดหลังซื่อแป๊ะเทียนไล่จะถามผมว่า “มีตังใช้ไหม” แล้วให้เงินผมเป็นประจำ” (เรื่องเล่าโดย เล็ก อูสาร์)

“มุสลิมเขาปลูกผักกาด ผักบุ้ง ปลูกถั่ว ปลูกแตง ปลูกพริก เวลามาตลาดจะเอามาฝากเรา ถ้าเราไปเยี่ยมบ้านเขาก็จะเอาขนมแข่ง แป้ง น้ำตาลไปฝาก บางครั้งก็ขอแรงมาช่วยทำงานแล้วให้เสื้อผ้าอาหาร หรือของใช้จำเป็นกลับไป

กับชาวเลก็สนิทกัน มีครอบครัวหนึ่งชื่อจะถึกกับล่าเต็น มีลูก 2 คน ชื่อเกียงกับแดง สนิทกันมาก ไปมาหาสู่กัน มีปลาจะหิวมาฝากที่บ้านประจำ วันตรุษจีนจะให้ข้าว ไก่ต้ม หมี่ผัด จับจ่ายหม้อใหญ่ ๆ ไปแบ่งกัน เวลาชาวเลลอยเรือ เราทำกับข้าวไปให้ ผัดหมี่หม้อใหญ่หรือแกงไก่ไปให้ 2-3 ตัวลูกหลานยังนับถือกันกับชาวเลคนอื่น ๆ พบกันก็ทักทายกันให้ของกันบ้าง” (เรื่องเล่าโดย วารินทร์ กุลสถาพร)

“มุสลิมกับจีนคบกันเหมือนญาติ มีไข่ไก่ หนาก มะพร้าว กล้วย มาเดินขายถ้าพบจะให้ไม่คิดเงินที่บ้านจะให้น้ำตาล ข้าวสารตอบแทน

เมื่อก่อนที่บ้านมีเรือวนหลายลำ มุสลิมบ้านหัวแหลมแค (ไกล) มาเป็นลูกน้อง เป็นได้กง เป็นคนขับเรือ ช่างเครื่องเรือ มีเงินเดือนให้ บางคนเป็นช่างต่อเรือ ซ่อมเรือ ทำงานแลกตะปูไปสร้างบ้าน

ยายผมให้ชาวเลสร้างบ้านในสวนมะพร้าวริมหาดบ้านหัวแหลมกลาง ชาวเลจะช่วยทำนา ทำสวน บางวันหาหอยเตี๋ย มาแลกกับเกลือ น้ำตาล ข้าวสาร บางวันเอากุ้งเอาปลามาฝากที่บ้านก็ให้ของตอบแทนกลับไป ถ้ามีงานที่บ้านหรือทำกับข้าวเลี้ยงผู้ว่าราชการที่ลงมาตรวจราชการกับผู้ติดตาม ชาวเลผู้ชายจะช่วยตัดไม้สร้างประรำพิธี ผ่าฟัน หาบน้ำ ผู้หญิงจะขูดมะพร้าว ล้างถ้วยชาม” (เรื่องเล่าโดย พงษ์สิงห์ ไหวพริบ)

“พ่อผมเป็นตำรวจ ปู่เป็นชาวแหลมสัก มาอยู่ลันตาตั้งแต่เด็ก ครอบครัวผมผูกพันกับชาวเลและมุสลิมมาตั้งแต่รุ่นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย รุ่นผมไม่มีความรู้สึกแปลกแยก พบกันยังตะโกนเรียกทักทายกัน

ผมสนิทกับสินและแสง เวลาไปเพื่อน ๆ จากที่อื่นมาเยี่ยมผมไปเยี่ยมเรือพาเพื่อนไปตกปลา พ่อผมก็หยอกเล่นกับเพื่อนชาวมุสลิม ส่วนชาวเลเป็นเพื่อนสนิทกับบังเหิม บังมะเฟ็น พิธีลอยเรือของชาวเลจะให้เงินให้เหล้าไปช่วยงาน ไปร่วมรำวง รำรอบเรือด้วย บางครั้งมาขอเกลลอนน้ำ ขอตุ่นเรือก็ให้ไป

แขกแต่งงานหรือมีคนตายถ้ารู้ข่าวจะไปร่วมงานแขกออกบวชก็ไป ถ้าไม่ได้ไปร่วมงาน เขาก็จะเอาขนมมาให้ที่บ้าน บางครั้งที่บ้านผมซื้อเสื้อผ้าไปฝาก” (เรื่องเล่าโดย ทศพร กุลสถาพร)

ปฏิสัมพันธ์ด้านศาสนา ความเชื่อ และประเพณี

ผู้คนต่างกลุ่มวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่ร่วมกันในเกาะลันตาต่างมีพิธีกรรมเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ และประเพณีประจำกลุ่มที่มีอัตลักษณ์แตกต่างจากกลุ่มอื่น พิธีกรรมด้านศาสนาและความเชื่อบางอย่างต่างกลุ่มต่างประกอบพิธีกรรมภายในกลุ่มสมาชิกของตนเอง แต่บางประเพณีเพื่อนบ้านต่างวัฒนธรรมจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย (อาภรณ์ อุกฤษณ์, 2554, น.158) ดังเรื่องเล่าต่อไปนี้

“การไปร่วมงานประเพณีของเพื่อนบ้านเป็นการแสดงน้ำใจ เพื่อนเคยมาช่วยเราถึงคราวเขาเราก็ไปช่วยบ้าง สิ่งไหนที่ร่วมได้ก็ร่วม สิ่งไหนที่ร่วมไม่ได้ก็ไม่ร่วม ไม่ก้าวก่ายกัน ไม่ลบหลู่ ต่างคนต่างทำงานบวชคนไทยแขกไปช่วยทำกับข้าวที่บ้านแต่ไม่ไปวัด” (เรื่องเล่าโดย สมโชค มุดา)

“มุสลิมแต่งงานจะเชิญพวกชาวเลเราไปกินงาน คนจีนก็ไปงานศพคนมุสลิม คนมุสลิมที่สนิทกันจะไปร่วมงานศพคนจีน ชาวเลไปสวดศพกลางคืนและไปส่งศพ ผู้ชายไปช่วยขุดหลุม หามศพไปฝัง มุสลิมไปกลางวันไปเยี่ยมให้กำลังใจเพราะเข้าร่วมพิธีพุทธไม่ได้” (เรื่องเล่าโดย ชานนท์ ทะเลเล็ก)

“ในกลุ่มชาวจีนเกาะลันตาหากจัดงานแต่งงานจะเชิญทุกกลุ่มไปร่วมกินเลี้ยงด้วยไม่ว่าจะเป็นชาวเล ชาวมุสลิม ชาวไทย อาหารสากลสำหรับจัดงานเลี้ยงของชาวเกาะลันตาสมัยก่อนไม่มีหมู เพราะชาวมุสลิมมีข้อห้ามทางศาสนาไม่ให้กินหมู” (เรื่องเล่าโดย วารินทร์ กุลสถาพร)

“คนจีน ชาวเล และมุสลิมรักใคร่สนิทสนมกันเหมือนพี่เหมือนน้องพึ่งพาอาศัยกัน คลอดลูกก็ไปตามหมอตำแยมุสลิมบ้าง ชาวเลบ้าง มีงานประเพณีก็ไปเยี่ยมไปร่วมงาน” (เรื่องเล่าโดย สบา เด่นใจดี)

“แม่เล่าให้ฟังว่า สมัยก่อนมีหมอตำแยแขก 2 คน หมอตำแยชาวเล 1 คน คือ มะแกหลา ก่อนที่ตัวเองเกิด แม่คลอดลูกแล้วเสียชีวิตไป 2 คน ตัวเองเป็นคนที่ 3 ให้มะแกหลาทำคลอด เมื่อคลอดแล้วก็ต้องยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของมะแกหลาเป็นการแก้เคล็ดตามความเชื่อในสมัยนั้น โดยนำเด็กใส่บุงก็หย่อนลงไปทางช่องกระดานหลังบ้านแล้วให้มะแกหลาไปรอรับใต้ถุนบ้าน เอาไปเลี้ยงจนโต เมื่อจำความได้ยังไป ๆ มา ๆ ที่บ้านมะแกหลา เมื่อมีพิธีลอยเรือมะแกหลามารับไปร่วมพิธีด้วย ตอนตัวเองคลอดลูกน้องชายสามีก็ไปตามหมอตำแยชาวเลที่บ้านหัวแหลม ตั้งแต่จำความได้ แม่สอนว่าอย่าเรียกเขาว่า “ชาวเล” ให้เรียกว่า “พี่น้องเรา” ” (เรื่องเล่าโดย วรณดี อ่อนหวาน)

เอกสารอ้างอิง

อาภรณ์ อุกฤษณ์.(2554). พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ธำรงของชาวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. คุุณภินิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ใบความรู้เรื่องชาวอูรักลาโว้ย

อูรักลาโว้ย มีความหมายว่า คนทะเล เนื่องด้วยคำว่า "อูรัก" หมายถึง "คน" ส่วนคำว่า "ลาโว้ย" หมายถึง "ทะเล" มีข้อสันนิษฐานว่าในอดีตชาวอูรักลาโว้ยเป็นกลุ่มชนที่เดินทางไปมาและดำรงชีพอยู่แถบด้านตะวันตกของแหลมมลายูโดยใช้เรือ "ปราชู" เป็นพาหนะ ต่อมาจึงตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านถาวรมากขึ้นตามเกาะน้อยใหญ่ในชายฝั่งทะเลอันดามัน นอกจากนี้ยังมีข้อสันนิษฐานว่าชาวเลอูรักลาโว้ยน่าจะเป็นบุคคลร่วมเชื้อสายกับชาว "โอรัง ลาลูต" (Orang Laut) ที่มีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมก่อสร้างความยิ่งใหญ่ให้แก่อาณาจักรมะละกาในสมัยกษัตริย์ปรเมศวร นอกจากนี้ตำนานของชาวอูรักลาโว้ยยังแสดงถึงความผูกพันกับเทือกเขา "กุนุง เยอรัย" (Gunung Jerai) ในรัฐเกอดะฮ์ (Kedah) ประเทศมาเลเซีย ซึ่งสัมพันธ์กับ "อารี ปาจัก" ซึ่งเป็นพิธีกรรมลอยเรือของชาวอูรักลาโว้ยที่ทำขึ้นปีละสองครั้งเพื่อส่งเรือไปยังดินแดนกุนุงเยอรัยแห่งนี้ (นฤมล อรุโณทัย, 2557)

ที่ตั้งและถิ่นที่อยู่

ชาวอูรักลาโว้ยตั้งถิ่นฐานอยู่บนเกาะสิเหร่ หาดราไวย์ แหลมหลา บ้านเหนือและบ้านสะปำ ในจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เกาะพีพี เกาะจำ เกาะปู้ และเกาะลันตาใหญ่ ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ เรื่อยลงไปถึงเกาะอาดัง เกาะลีเป๊ะ เกาะราวี เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล (อาภรณ์ อุกฤษณ์, 2532) โดยในปัจจุบันชาวอูรักลาโว้ยได้ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง รับจ้างทำสวน และอาชีพอื่น ๆ และซึมซับวัฒนธรรมไทยมากขึ้น นอกจากนี้ชาวอูรักลาโว้ยต้องเผชิญปัญหาเนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งผลต่อที่ทำกินและที่อยู่อาศัย (มยุรี ถาวรพัฒน์, 2556)

ลักษณะที่อยู่อาศัย

ในอดีตลักษณะบ้านของชาวอูรักลาโว้ยเป็นบ้านไม้ใต้ถุนสูง ตัวบ้านค่อนข้างโปร่ง มีประตูหน้าและหลังบ้าน บันไดบ้านนิยมจำนวนที่เป็นเลขคู่ หลังคาและฝาบ้านทำด้วยวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ใบค้อ ใบจาก ใบเตยหนาม (นฤมล อรุโณทัย, 2557) ปัจจุบันบ้านชาวอูรักลาโว้ยบางส่วนก่อสร้างตามแบบสมัยนิยม อีกทั้งบางส่วนเป็นบ้านสำเร็จรูปที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิภายหลังเหตุการณ์สึนามิ

การแต่งกาย

ในด้านการแต่งกาย เนื่องด้วยแต่เดิมชาวอุรูกลาไวยจะมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับทะเลและอาศัยอยู่บนเรือเป็นหลัก ทำให้ชาวอุรูกลาไวยดั้งเดิมไม่ได้มีเครื่องแต่งกายมากขึ้นหรือมีเครื่องประดับตกแต่ง เช่นเดียวกับกลุ่มชนพื้นเมืองกลุ่มอื่น ในสมัยก่อนผู้ชายจะนุ่งโจง ส่วนผู้หญิงจะนุ่งผ้ากระโจมอก ต่อมาเมื่อชาวอุรูกลาไวยลงหลักปักฐานอยู่ตามแนวชายฝั่งแบบถาวรได้ประยุกต์เอาเครื่องแต่งกายแบบมลายู และรับเอาอิทธิพลอินเดียมาประยุกต์เป็นของตนเอง เริ่มมีการสวมใส่ผ้าถุง เสื้อลายดอกไม้สีสันโดดเด่นตระการตา ผู้หญิงนิยมเกล้ามวยผมและทัดดอกไม้ มีการสวมใส่เครื่องประดับที่ถักร้อยจากเปลือกหอย และไข่มุกชนิดต่าง ๆ (เครือข่ายสื่อชนเผ่าพื้นเมือง, 2562)

โครงสร้างทางสังคม

สังคมชาวอุรูกลาไวยจะเป็นสังคมที่ต้องพึ่งพาตัวเองมาตั้งแต่ในอดีต เป็นสังคมที่โดดเดี่ยวและแยกออกจากสังคมอื่น ชุมชนต้องดูแลและพึ่งพาตัวเองเพื่อการดำรงชีวิต นำไปสู่การจัดการและบริหารสังคมตนเองจึงต้องมีผู้นำในการปกครองหมู่บ้านและมีกลุ่มผู้ที่มีความสำคัญต่อสังคมชาวอุรูกลาไวยประกอบด้วย กลุ่มผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ปกครองหมู่บ้าน มีหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ทั่วไปในชุมชน กลุ่มผู้นำทางจิตวิญญาณมีบทบาทเป็นอย่างมากในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ กลุ่มผู้อาวุโส เป็นกลุ่มที่สมาชิกในชุมชนให้ความเคารพนับถือเนื่องจากมีประสบการณ์ชีวิตอีกทั้งมีองค์ความรู้ด้านวิถีชีวิตมาก และกลุ่มผู้นำด้านศิลปะและภูมิปัญญาพื้นบ้าน เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของพิธีกรรมอีกทั้งเป็นหน้าเป็นตาของชุมชน (พนัง ปานช่วย, 2554)

ในด้านโครงสร้างทางสังคมของชาวอุรูกลาไวยพบว่า ในระดับครอบครัวมีการแต่งงานในกลุ่มเดียวกัน (Endogamy) และการแต่งงานนอกกลุ่ม (Exogamy) แต่ส่วนใหญ่มักจะแต่งงานในกลุ่มเดียวกัน และเมื่อแต่งงานแล้วก็มีลักษณะครอบครัวทั้งที่เป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear-family) และครอบครัวรวม (Stemfamily) แต่ละครัวเรือนจะมีสมาชิกอย่างน้อย 2 รุ่นโดยมีลักษณะที่พ่อแม่อยู่อาศัยกับลูกที่เป็นโสด แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นครอบครัวที่พ่อแม่อาศัยอยู่รวมกับลูก ลูกเขย/สะใภ้ และหลาน (อาภรณ์ อุทฤษณ์, 2532)

อาชีพ การทำมาหากินและวิถีชีวิต

การประมงหรือออกเล คือ อาชีพหลักของชาวอุรูกลาไวยโดยที่เป็นการประมงชายฝั่ง โดยส่วนใหญ่ชาวอุรูกลาไวยจะออกเลกันสองครั้งต่อหนึ่งวัน รอบแรกจะประมาณตีสี่และจะกลับมาประมาณเก้าโมง อีกรอบจะเป็นช่วงบ่ายโมงและออกมาตอนเย็น อย่างไรก็ตามในอดีตชาวอุรูกลาไวยบางบ้านจะ

ปลูกพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัว เช่น มะพร้าว สะตอ แต่ในระยะหลังมีการแข่งขันและมีผู้ปลูกกันเป็นจำนวนมากจึงทำให้ชาวอุรุกรลาโวจยกเลิกการปลูกแต่ก็ยังมีความนิยมในการปลูกพืชผักสวนครัวสำหรับใช้ทำอาหารในชีวิตประจำวัน (พนัง ปานช่วย,2554)

อย่างไรก็ตามด้วยสภาพสังคมของเกาะลันตาในปัจจุบันที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่ด้วยการท่องเที่ยว จึงทำให้เมื่อชาวอุรุกรลาโวจว่างเว้นจากการออกเลแล้วก็ยังนิยมมาประกอบอาชีพรับจ้างและใช้แรงงานในภาคการท่องเที่ยวเพื่อหารายได้เพิ่มเติม ซึ่งพบว่าชาวอุรุกรลาโวจผู้ขายรับจ้างในการใช้แรงงานเช่น การก่อสร้าง การตัดไม้ การถางป่า วิทยุรุกรลาโวจบางคนนิยมรับจ้างขับเรือสปีทโบทให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากมีความคุ้นเคยต่อสภาพภูมิประเทศเป็นอย่างดี ส่วนผู้หญิงอุรุกรลาโวจบางส่วนก็นิยมหารายได้ด้วยการทำงานในโรงแรมหรือรีสอร์ทด้วย (พนัง ปานช่วย,2554)

งานศิลปะและสันตนาการ

ด้านงานศิลปะชาวอุรุกรลาโวจใช้เครื่องจักสานมาตั้งแต่อดีต ศิลปะลวดลายจักสานในอดีตทั้งที่ทำเป็นฝาบ้านในปัจจุบันไม่สามารถหาดูได้เนื่องจากรูปแบบที่อยู่อาศัยเปลี่ยนแปลง จึงเหลือเพียงการจักสานตะกร้าไว้เก็บหอย นอกจากนี้ยังมีการจักสานหมอนประจำตัวโตะหมอนสำหรับใช้ในพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งเมื่อโตะหมอนเสียชีวิตลงก็จะฝังหมอนลงไปกับโตะหมอนด้วย และเมื่อมีโตะหมอนคนใหม่ก็ต้องสานหมอนใบใหม่ให้โตะหมอน โดยมีหวาย เตยภูเขา และไม้ไผ่เป็นวัสดุหลัก (พนัง ปานช่วย,2554)

ในส่วนของการนันทนาการในที่นี้จะกล่าวเฉพาะในเรื่องของดนตรีพบว่าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี ได้แก่ เบอญล้า ไวโอลิน ประเภทตีได้แก่ กลองรำมะนา กลองโตน โหม่ง และกลองถึงน้ำมัน และเครื่องดนตรีประเภทเป่าได้แก่หีบเพลงปาก ดนตรีของชาวอุรุกรลาโวจจะถูกใช้ทั้งในพิธีกรรมและใช้เพื่อความบันเทิงโดยทั่วไป (พนัง ปานช่วย,2554)

ความเชื่อและพิธีกรรม

ชาวอุรุกรลาโวจมีความเชื่อและนับถือผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สิงสถิตอยู่ในที่ต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่า "ตาโตะ" ซึ่งในแต่ละปีชาวอุรุกรลาโวจจะมีประเพณีและพิธีกรรมได้แก่ ประเพณีการแต่งเปรว (ตกแต่งสุสาน) ในเดือน 5 ประเพณีลอยเรือ (อารี ปาจัก) ในเดือน 6 และเดือน 11 ประเพณีปูละเพื่อทำบุญให้กับท้องทะเลในเดือน 7 และประเพณีหาบัตที่มีการแลกสิ่งของและอาหารกับชาวไทยพุทธในเดือน 10 (พนัง ปานช่วย, 2554) นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวอุรุกรลาโวจหลายชุมชนในจังหวัดตรังและสตูลนับถือศาสนาอิสลาม และส่วนหนึ่งที่ระบุตนเองว่า เป็นไทยมุสลิม ไม่ใช่ชาวอุรุกรลาโวจอีกต่อไป

ส่งผลให้ภาษา พิธีกรรม และชนบประเพณีของชาวเลก็ปรับเปลี่ยนเป็นแบบชาวไทยมุสลิม ส่วนศาสนาคริสต์เริ่มมีการนับถือกันในบางหมู่บ้านในจังหวัดภูเก็ต เนื่องจากการเข้ามาช่วยเหลือของมิชชันนารีเมื่อประมาณ 40 ปีมาแล้ว หลังเหตุการณ์สีนามิก็มีองค์กรศาสนาคริสต์เข้ามาช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย เครื่องมือทำมาหากิน (นฤมล อรุโณทัย, 2557) โดยในปัจจุบันชาวอุรักลาโว้ยในพื้นที่เกาะลันตาบางส่วนนับถือศาสนาคริสต์เช่นเดียวกัน และมีคริสตจักรในพื้นที่จำนวน 2 แห่ง

นอกจากนี้จากการสำรวจข้อมูลองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เกาะลันตา โดย ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต (2562) พบว่า ชาวอุรักลาโว้ยมีองค์ความรู้ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจหลายประการ เช่น การต่อเรือประมง การแสดงร้องเงี้ยวแบบชาวอุรักลาโว้ย ภูมิปัญญาการปรุงอาหารด้วยเนื้อปลาปักเป้า การทำขนมเจ็ดสี การทำข้าวมัน หอยเผา การทำยาเพรียง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

เครือข่ายสื่อชนเผ่าพื้นเมือง. (2562). เครื่องแต่งกายกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย. เชียงใหม่ : ร่วมเจริญปรีณ.

นฤมล อรุโณทัย และคณะ.(2557).ทักษะวัฒนธรรมชาวเล : ร้อยเรื่องราวชาวเล มอแกน มอแกลน และอุรักลาโว้ยผู้กล้าแห่งอันดามัน. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

พนัง ปานช่วย.(2554). ดนตรีในวิถีชีวิตของชาวอุรักลาโว้ย : การศึกษาทางมานุษยวิทยาการดนตรี ณ บ้านสงกาอู๋ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอกะลันตา จังหวัดกระบี่.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา.นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

มยุรี ถาวรพัฒน์. (2556). “ภาษาอุรักลาโว้ย” ใน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ พิธีประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต. รายงานโครงการโครงการสำรวจและวิเคราะห์พื้นที่เพื่อการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานและการศึกษาระหว่างวัฒนธรรมในพื้นที่เกาะลันตา.นครปฐม.มหาวิทยาลัยมหิดล.

อาภรณ์ อุกฤษณ์. (2532). พิธีลอยเรือ : ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของชาวเล กรณีศึกษาชุมชนบ้านหัวแหลม เกาะลันตา จังหวัดกระบี่.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ใบความรู้

เรื่อง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

เรียบเรียงโดย คณะครูโรงเรียนบ้านโละใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
และคณะทำงานโครงการการจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาและการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมในเกาะลันตาจังหวัดกระบี่

ความหมายและขอบเขตของการอยู่ร่วมกัน

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมาย การมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการปฏิบัติตามคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ จะทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.การยอมรับความคิด ความเชื่อ ความสามารถ และการปฏิบัติของบุคคลที่แตกต่างกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข เนื่องจาก

1.1 ทุกคนย่อมมีความคิดที่มีเหตุผล เราจึงควรยอมรับความคิดเห็นของทุกคน โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและให้เกียรติต่อความคิดเห็นนั้นๆ

1.2 ทุกคนมีความเชื่อที่แตกต่างกัน นับถือศาสนาต่างกัน มีแนวทางในการปฏิบัติตนตามศาสนาและความเชื่อที่แตกต่าง กัน เราควรยอมรับในความเชื่อและการนับถือศาสนาที่แตกต่างกันเพื่อความสงบสุขของคนในสังคม

1.3 ทุกคนความสามารถและหน้าที่แตกต่างกัน เช่น ทักษะการแข่งขันกีฬา ความสามารถในการวาดภาพ การเล่นดนตรี ครูมีหน้าที่การสอนหนังสือ ผู้ปกครองมีความสามารถในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันไป

1.4 เราไม่ควรไม่พูดหรือแสดงอาหารดูถูกรังเกียจผู้อื่นเนื่องจากความแตกต่าง ทั้งเรื่องบุคลิก รูปร่างหน้าตา อาชีพ ฐานะ ความเชื่อ ศาสนา เราต้องควรยอมรับให้เกียรติทุกคน โดยไม่พูดหรือแสดงออกถึงอาการดูถูกและรังเกียจผู้อื่น

2. การเคารพสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิ หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม อำนาจที่จะกระทำการ ได้อย่างอิสระ หรืออาจหมายถึงผลประโยชน์ของบุคคล ซึ่งกฎหมายให้ความคุ้มครอง ทุกคนในสังคมต้องให้ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น และไม่ควรจะมีพฤติกรรมที่จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิของผู้อื่น

เสรีภาพ หมายถึง ความมีอิสระในการกระทำของบุคคลที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งการกระทำนั้นจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย สิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็น สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน หรือ สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ใบความรู้

เรื่อง หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันของแต่ละศาสนา แต่ละวัฒนธรรม

เรียบเรียงโดย คณะครูโรงเรียนบ้านโละใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
และคณะทำงานโครงการการจัดการศึกษาแบบวิ-พหุภาษาและการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมในเกาะลันตาจังหวัดกระบี่

พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่สำคัญที่หล่อหลอมที่จะช่วยจรรโลงสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขอยู่มากรมาย โดยในที่นี้จะยกมาเพียงหลักธรรม 2 ประการ ดังนี้

1) สังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรมสำหรับสงเคราะห์หรือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำใจของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้แก่

- (1) ทาน คือ การให้ แบ่งปัน เสียสละ เผื่อแผ่
- (2) ปิยวาจา คือ การกล่าววาจาสุภาพ อ่อนหวาน
- (3) อัตถจริยา คือ การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
- (4) สมานัตตตา คือ การวางตัวเหมาะสม เสมอต้น เสมอปลาย

2) พรหมวิหาร 4 หมายถึง คุณธรรมของผู้ใหญ่ ซึ่งต้องมีประจำในอยู่ตลอดเวลา มี 4 ประการ ดังนี้

- (1) เมตตา คือ ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
- (2) กรุณา คือ ความสงสาร มีความปรารถนาช่วยผู้อื่นหรือสัตว์ที่ประสบความทุกข์ ให้พ้นทุกข์
- (3) มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
- (4) อุเบกขา คือ ความวางเฉย หรือรู้สึกเป็นกลาง ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุขหรือความทุกข์

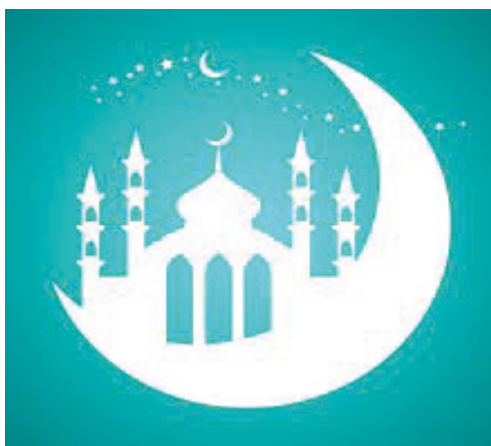
ศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย โดยเน้นย้ำให้มุสลิมทุกคนตระหนักและเห็นคุณค่าของ “การทำความรู้จักกันระหว่างเพื่อนมนุษย์” เพราะการทำความรู้จักกันจะนำไปสู่ความเข้าใจกันและสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและปราศจากความขัดแย้ง

นัยยะของการทำความรู้จักกันระหว่างเพื่อนมนุษย์ในมุมมองของอิสลามนั้นลึกซึ้งกว่าการรู้จักเพียงแค่ชื่อหรือผิวเผินเท่านั้น ทว่าเป็นการทำความรู้จักกันเพื่อนำไปสู่การทำความดีและเกื้อกูลกัน ซึ่งอิสลามได้วางเงื่อนไขของการทำความดีและเกื้อกูลกันว่าจะต้องก้าวข้ามความแตกต่างกันทางชาติพันธุ์ สัญชาติ สีผิวหรือภาษา ในขณะที่เดียวกันต้องเป็นการทำความดีและเกื้อกูลกันภายใต้คุณลักษณะหรือบุคลิกที่สำคัญคือ “ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์” ดังโองการจากอัลกุรอานต่อไปนี้

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا
إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ

“โอ้มวลมนุษย์ แท้จริงเราได้บังเกิดพวกเจ้ามาจากชายหนึ่งหญิงหนึ่ง และ
บันดลพวกเจ้าให้แตกออกเป็นเผ่าพันธุ์และเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อพวกเจ้าจะได้
ทาคความรู้จักซึ่งกันและกัน แท้จริงผู้มีเกียรติที่สุดในหมู่พวกเจ้า ณ อัลลอฮ์คือ
ผู้ที่มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์” (อัลหุจรอต: 13)

ศาสนาคริสต์

ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่มีคำสอนที่เกี่ยวข้องกับความรักมากมาย ซึ่งความรักนี่เองเป็นพลังที่จะช่วยจรรโลงให้ผู้คนทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ดังคำสอนเรื่องความรักจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ (พระคัมภีร์ไบเบิล) ต่อไปนี้

“ พระเยซูทรงตอบเขาว่า จงรักพระองค์ผู้เป็นพระเจ้าของเจ้าด้วยสุดใจสุดจิตของเจ้าและด้วยสิ้นสุดความคิดของเจ้า นั่นแหละเป็นพระบัญญัติข้อใหญ่ และข้อต้น ข้อที่สองก็เหมือนกัน คือ จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง ธรรมเนียมปฏิบัติและคำของผู้เผยพระวจนะทั้งสี่ก็ขึ้นอยู่กับ พระบัญญัติสองข้อนี้”

(มัทธิว 22 : 37-40)

“ความรักนั้นก็อดทนนานและกระทำคุณให้ ความรักไม่อิจฉา ไม่อวดตัว ไม่หยิ่งผยอง ไม่หยาบคาย ไม่คิดเห็นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ไม่ฉุนเฉียว ไม่ช่างจดจำความผิด ไม่ชื่นชมยินดีเมื่อมีการประพฤติผิด แต่ชื่นชมยินดีเมื่อประพฤติชอบ ความรักทนได้ทุกอย่างแม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ และมีความหวังอยู่เสมอ และทนต่อทุกอย่าง”

(1 โครินธ์ 13 : 4-7)

“ดังนั้นยังตั้งอยู่สามสิ่ง คือความเชื่อ ความหวังใจ และความรัก แต่ความรักใหญ่ที่สุด”

(1 โครินธ์ 13 : 13)

“จงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และพระเจ้าแห่งความรักและสันติสุขจะทรงสถิตอยู่กับท่าน”

(2 โครินธ์ 13 : 11)

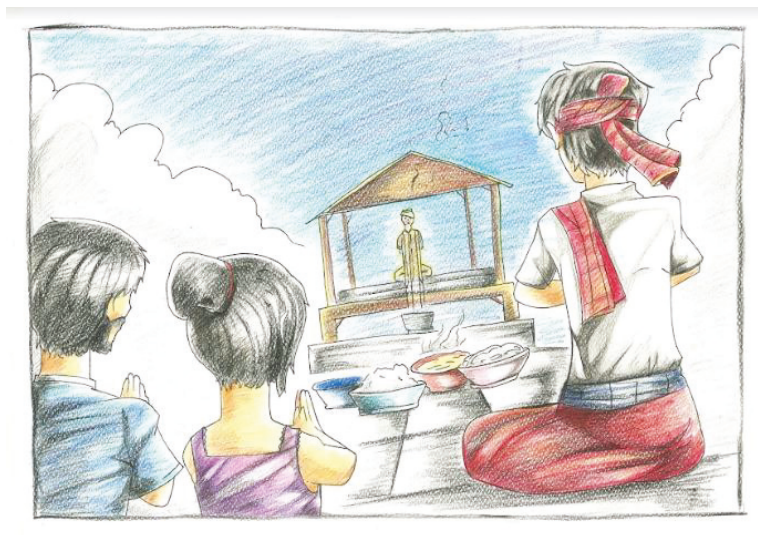

ความเชื่อของชาวอุร็กลาโวจ

ความเชื่อดั้งเดิมของชาวอุร็กลาโวจเกี่ยวข้องกับวิญญาณบรรพบุรุษ วิญญาณที่สิงสถิตอยู่ตามธรรมชาติรวมทั้งสัตว์นานาชนิด ดังเห็นได้จากการมีศาลเจ้า หรือ สถานที่เคารพต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ชาวอุร็กลาโวจอาศัยอยู่ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชาวอุร็กลาโวจให้ความสำคัญกับสิ่งเหนือธรรมชาติ (สิ่งศักดิ์สิทธิ์) ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัว อีกทั้งเชื่อว่าวิญญาณเหล่านั้นสามารถให้คุณให้โทษแก่ชาวอุร็กลาโวจที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ทั้งในด้านการทำมาหากิน และความปลอดภัยในชีวิต ด้วยเหตุนี้พิธีกรรมจากความเชื่อของชาวอุร็กลาโวจจึงเกี่ยวข้องกับวิญญาณบรรพบุรุษและวิญญาณตามธรรมชาติทั้งสิ้น เช่น พิธีลอยเรือ พิธีแก้บน พิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษ โดยมีโต๊ะหมอบเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมและเป็นตัวกลางในการสื่อสารกับวิญญาณศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้

และด้วยความเชื่อของชาวอุร็กลาโวจดังกล่าว ทำให้ชาวอุร็กลาโวจมีข้อปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติที่อ้างอิงความความเชื่อ ชาวอุร็กลาโวจจึงเคารพและนับถือธรรมชาติรอบตัวอย่างมากจึงต้องดูแลรักษาไว้อย่างดี ดังมีความเชื่อที่ว่า หากใครทำน้ำจืดสกปรกจะทำให้เจ็บป่วย เป็นต้น

การเคารพนับถือธรรมชาติและบรรพบุรุษอย่างสูงยิ่งของชาวอุร็กลาโวจ ถือได้ว่าเป็นคุณธรรมประจำใจของชาวอุร็กลาโวจที่ช่วยส่งเสริมในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ด้วยการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่เหมือนดังที่ชาวอุร็กลาโวจเคารพธรรมชาติและบรรพบุรุษของตนเอง

ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่เกาะลันตา

ชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่เกาะลันตานับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานควบคู่กับการมีความเชื่อและค่านิยมในการนับถือบรรพบุรุษและผู้มีพระคุณ ดังจะเห็นได้ว่าในรอบปีชาวไทยเชื้อสายจีนมีพิธีกรรมเช่นไหว้บรรพบุรุษเกือบทุกเดือน เช่น **ประเพณีวันตรุษจีน** ในเดือน 12 ของจีน **ประเพณีเซ่งเป้ง** เพื่อไหว้บรรพบุรุษในเดือน 2 ของจีน **ประเพณีวันฮ้อฮ้อย** หรือ ประเพณีไหว้บะจ่างเพื่อไหว้วิญญาณที่เสียชีวิตในทะเลในเดือน 5 ของจีน **ประเพณีวันบัวหนือ** หรือ ลักโฮยบัว ซึ่งจะมีการเซ่นไหว้บรรพบุรุษเพื่อขอบคุณที่คุ้มครองลูกหลานให้สุขสบายในเดือน 6 ของจีน **ประเพณีวันซิดโฮยบัว** เป็นการใช้ขนมก๊ีจ่างและอาหารคาวหวานไหว้บรรพบุรุษและวิญญาณเร่ร่อน และ**ประเพณีโจ๊ก** เพื่อทำบุญรำลึกถึงญาติพี่น้องที่ล่วงลับเป็นการแสดงความกตัญญู โดยเชื่อว่าจะทำให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุข

จะเห็นได้ว่าชาวไทยเชื้อสายจีนให้ความสำคัญในเรื่องความกตัญญูและการตอบแทนบุญคุณแก่ผู้มีพระคุณ ตลอดจนแผ่นดินที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ คุณธรรมดังกล่าวจึงเป็นหัวใจของคนจีนในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข

เอกสารอ้างอิง

นฤมล อรุโณทัย. (2557) . **ทักษะวัฒนธรรมชาวเล “ร้อยเรื่องราวชาวเล มอแกน มอแกน และอูรักลาโว้ย ผู้กล้าแห่งอันดามัน**. กรุงเทพฯ: สนับสนุนโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

อาภรณ์ อุกฤษณ์.(2554). พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์อำนาจของชาวเกาะลันตา
จังหวัดกระบี่. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ใบความรู้

เรื่อง การนำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวัน

เรียบเรียงโดย คณะครูโรงเรียนบ้านโละใหญ่

1. เว้นจากการทำชั่วและมุ่งทำความดี ทุกศาสนาสอนให้ละเว้นการทำความชั่วและทำความดีทั้งสิ้น ถึงแม้แนวทางปฏิบัติของแต่ละศาสนาอาจมีข้อแตกต่างกันไป

2. ความรักความเมตตา แต่ละศาสนากล่าวถึงความรักความเมตตาไว้มากมายทั้งหลักธรรมคำสอนในคัมภีร์และคำสอนแทรกไว้ในแต่ละตอนของคำสอนนั้นๆ บางครั้งก็มีคำสอนทำนองภาษิตเตือนใจ เช่น พระพุทธศาสนามีคตินิยมที่ยึดถือ เช่น **เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้าจุนโลก** และ **พึงเอาชนะความชั่วด้วยความดี** ในศาสนาคริสต์พระเยซูทรงสอนว่า **จงรักพระเจ้าอย่างสุดใจสุดความคิด และสุดกำลัง และจงรักเพื่อนบ้าน (เพื่อนมนุษย์) เหมือนรักตัวเอง** ศาสนาอิสลามศาสดามุฮัมมัดก็กล่าวไว้ว่า **ผู้ใดขาดความเมตตาเพื่อนมนุษย์ผู้นั้นไม่ได้รับเมตตาจิตเช่นกัน** ดังนั้นทุกศาสนาจึงเน้นเรื่องความรัก ความเมตตา เพราะหากมนุษย์ทุกคนมีความรักความเมตตาอยู่ในใจแล้ว ก็จะไม่มีการเบียดเบียนกัน ต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. การเสียสละหรือการสังคัมสงเคราะห์ เมื่อมนุษย์มีความรักความเมตตาแล้ว ก็จะมี ความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้การสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ศาสนาต่างๆ จึงสอนให้สงเคราะห์กันด้วยความเมตตากรุณาไม่ใช่หวังผลตอบแทน แต่เน้นการเสียสละด้วยความบริสุทธิ์ใจ เช่น พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ซึ่งได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ศาสนาอิสลามได้มีการกำหนดหลักการให้ชาวมุสลิมมีการบริจาคทาน (ซากาต) แก่ผู้ยากจนหรือสมควรได้รับความช่วยเหลือในอัตราร้อยละ 2.5 ของรายได้ ศาสนาคริสต์มีคำสอนว่า “การให้เป็นเหตุให้มีความสุขยิ่งกว่าการรับ”

4. ความอดุสาหะและพัฒนาตนเอง ศาสนาต่างๆ สอนให้คนมีความเพียร อดทน ขยันขันแข็ง และมีความอดุสาหะ มีความพยายาม อันจะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จและรู้จักพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

5. คุณธรรม คำสอนทุกศาสนาเน้นเรื่องคุณธรรม เพราะการที่สังคมจะอยู่ร่วมกันโดยสันติสุขนั้น จำเป็นต้องมีหลักแห่งความยุติธรรมเป็นแกนกลาง

ใบความรู้เรื่อง หลักการความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ

การเลือกปฏิบัติ หรือ 'discrimination' คือ การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ต่อบุคคล หรือ กลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นการแบ่งแยก กีดกัน จำกัดสิทธิหรือประโยชน์ใดทั้งทางตรงหรือทางอ้อม

การเลือกปฏิบัติ เป็นการกระทำที่มีสาเหตุมาจากอคติ อันเป็นผลมาจากการประสบการณ์ของบุคคล ที่มีต่อความแตกต่างของบุคคลอื่น เช่น เชื้อชาติ ศาสนา การเมือง เพศ ไปจนถึงกลุ่มวัฒนธรรมย่อยของสังคม จนกระทั่งกลายเป็นมาตรฐานในการตัดสิน และนำไปสู่การเลือกปฏิบัติอย่างเป็นไม่ธรรม ซึ่งมี 2 รูปแบบ

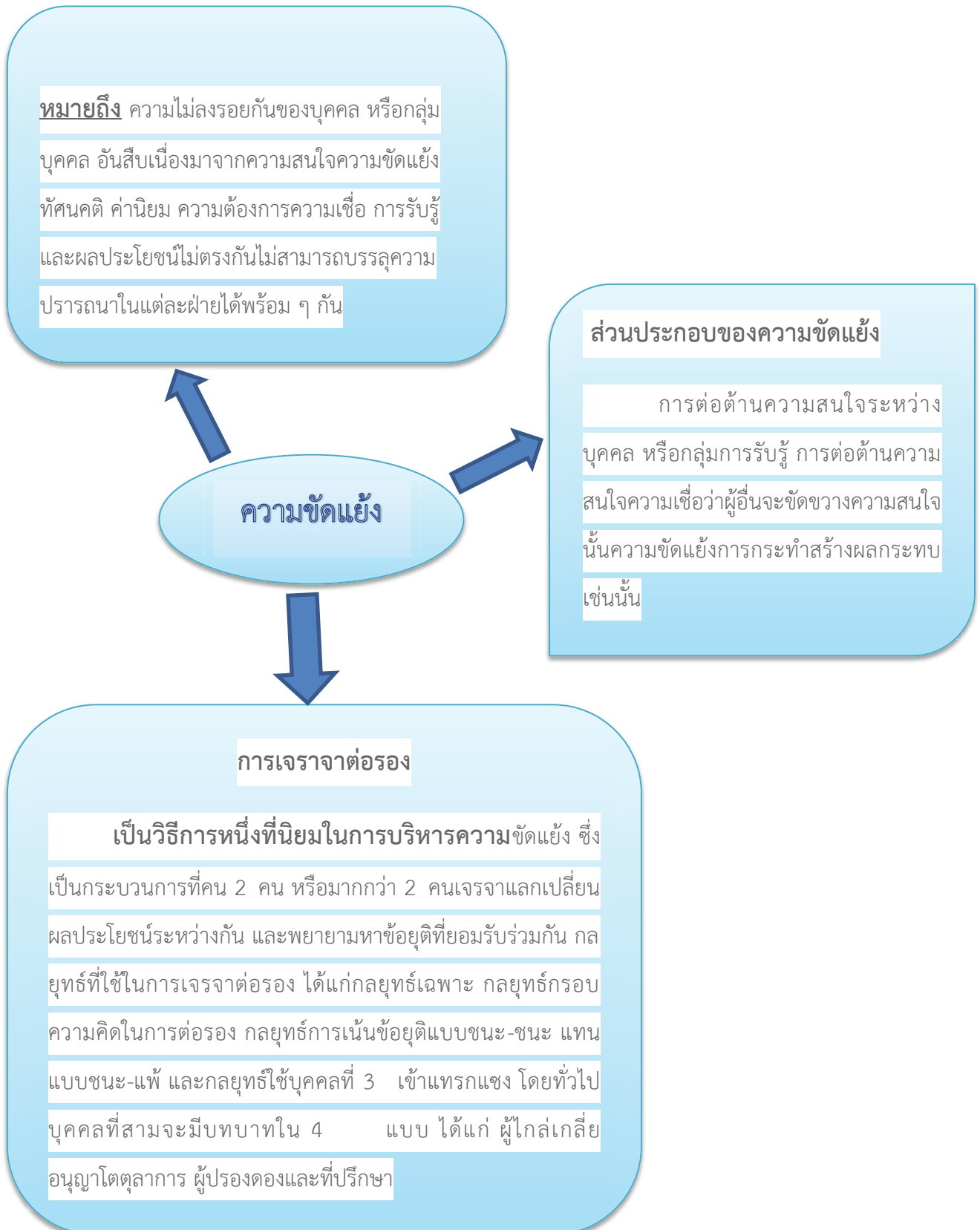
1.การเลือกปฏิบัติที่มีสาเหตุมาจากรัก ชอบ หรือการเป็นพวกพ้อง เช่น การที่แม่ค้าโรตีสลัดคิวให้กับญาติของตัวเองให้ได้โรตีก่อนลูกค้าที่กำลังต่อคิวทั้ง ๆ ที่ญาติตนเองมาทีหลัง

2. การเลือกปฏิบัติที่มีสาเหตุมาจากอคติเชิงลบ การเหมารวม เช่น ร้านอาหารหรูหรางบางแห่งไม่ต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวไทย รับเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเนื่องจากมองว่านักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีเงินมากเท่านักท่องเที่ยวต่างชาติ

การเลือกปฏิบัติเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม ดังนั้น การลดหรือขจัดวันการเลือกปฏิบัติในสังคม การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม จะนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งสันติภาพได้

ใบความรู้ เรื่อง ความขัดแย้ง

เรียบเรียงโดย คณะครูโรงเรียนบ้านเกาะป่อ

ใบความรู้

เรื่อง ความขัดแย้งและการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี

เรียบเรียงโดย คณะครูโรงเรียนบ้านพระแอะ

ในแต่ละพื้นที่จะประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมนี้ ส่งผลให้กลุ่มคนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันมีวิถีการดำรงชีวิต การใช้และการจัดการทรัพยากร ความต้องการ ความเชื่อ และความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อต้องอยู่อาศัยร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ง่าย เราสามารถแบ่งความขัดแย้งออกได้ 6 ประเภท คือ

- >ความขัดแย้งภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Conflict)
- >ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal Conflict)
- >ความขัดแย้งภายในกลุ่ม (Intragroup Conflict)
- >ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (Intergroup Conflict)
- >ความขัดแย้งในองค์กร (Intraorganizational Conflict)
- >ความขัดแย้งระหว่างองค์กร (Interorganizational Conflict)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่ส่งผลทั้งในแง่บวกและแง่ลบเมื่อเกิดผลในแง่ลบจากความขัดแย้งแล้ว วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ด้วยแนวความคิดที่ว่า จะแก้ปัญหาอย่างไรให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันทั้งสองฝ่าย ให้ทั้งสองฝ่ายได้รับความพึงพอใจหรือมองเห็นถึงประเด็นของปัญหาร่วมกัน การแก้ปัญหความขัดแย้งจำเป็นต้องเป็นการแก้ไขด้วยความยินยอมพร้อมใจกันของทั้งสองฝ่าย มากกว่าใช้การบีบบังคับ หรือการหาผลแพ้-ชนะ ซึ่งทำให้เกิดความรุนแรงในการแก้ปัญหา ดังนั้น เราจึงควรแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้หลักสันติวิธี ได้แก่

1.)การเจรจาไกล่เกลี่ย

การเจรจาไกล่เกลี่ยเป็นวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ดีที่สุด โดยจะเริ่มต้นขึ้นโดยการที่ฝ่ายที่สาม(ผู้ไกล่เกลี่ย)กำหนดว่าฝ่ายใดหรือประเด็นใดบ้างที่เป็นสาระของความขัดแย้ง จากนั้นฝ่ายที่สามก็ต้องจัดหาสถานที่หรือเวทีที่ให้ทั้งสองฝ่ายได้พบปะพูดคุย

เจรจากัน และเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย หลังจากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนการไกล่เกลี่ย ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

- >การลดภาวะอารมณ์
- >การทำความเข้าใจสถานการณ์ความขัดแย้ง
- >การวิเคราะห์ความขัดแย้ง
- >การหาทางออกและข้อตกลงร่วมกัน

2.)การเจรจาต่อรอง

เป็นกระบวนการที่คู่กรณีความขัดแย้งแก้ปัญหาด้วยการเจรจาแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน โดยผู้เกี่ยวข้องพยายามหาข้อยุติร่วมกัน การเจรจาต่อรองเป็นวิธีการแก้ปัญหความขัดแย้งที่ใช้ได้ดีกับคู่กรณีที่มีอำนาจการต่อรองเท่าเทียมกัน และมีทางเลือกในการแก้ปัญหาหลายๆทาง แต่ในคู่กรณีที่เป็นรัฐที่ใหญ่กว่ากับรัฐที่เล็กกว่า หรือผู้ที่มีอำนาจมากกว่ากับผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า มักจะเป็นในแนวทางของการบีบบังคับ การคุกคาม

3.)การระงับความขัดแย้ง

เป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งได้แก่

- >การบังคับ (Force)
- >การหลบหนี (Withdrawal)
- >การประนีประนอม (Compromise)
- >การปรองดอง (Accommodation)
- >การแก้ปัญหาหรือการร่วมมือกัน (Problem Solving)

การระงับความขัดแย้งทั้ง 5 วิธีที่กล่าวมาข้างต้นนั้น 4 วิธีแรกเป็นวิธีการระงับความขัดแย้งเพียงชั่วคราวหรือระยะสั้นเท่านั้น ไม่ยั่งยืนถาวร ทั้งสองฝ่ายยังมีความรู้สึกที่ไม่ชอบกัน ไม่ลงรอยกันอยู่ เพียงแต่เก็บความรู้สึกนั้นๆไว้

วินัยในการแก้ปัญหาคำขัดแย้ง

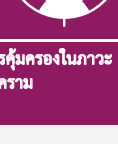
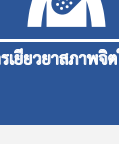
วินัยที่สำคัญที่คู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่าย ผู้ไกล่เกลี่ย และฝ่ายที่สามต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการแก้ปัญหาคำขัดแย้ง คือ

- >การมีความอดทน

- >มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่

- >การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ถ้าคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่าย รวมถึงผู้ไกล่เกลี่ยหรือฝ่ายที่สามปฏิบัติตนอย่างมีวินัยดังกล่าวนี้แล้วการแก้ปัญหาคำขัดแย้งก็จะดำเนินต่อไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ คือ ยุติความขัดแย้งลงได้

 1 นิยามของคำว่าเด็ก	 2 การไม่เลือกปฏิบัติ	 3 เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก	 4 ทำสิทธิให้เป็นจริง	 5 แนวทางปฏิบัติแก่ครอบครัวเพื่อพัฒนาเด็ก	 6 การมีชีวิตรอดและพัฒนาการ	 7 ชื่อและสัญชาติ
 8 การมีอัตลักษณ์	 9 การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว	 10 การติดต่อครอบครัวในต่างประเทศ	 11 การคุ้มครองจากการถูกลักพาตัว	 12 เคารพความคิดเห็นเด็ก	 13 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น	 14 เสรีภาพทางความคิดและการนับถือศาสนา
 15 เสรีภาพในการจัดตั้งหรือเข้าร่วมกลุ่ม	 16 การคุ้มครองความเป็นส่วนตัว	 17 การได้รับข้อมูลข่าวสาร	 18 การดูแลรับผิดชอบ	 19 การคุ้มครองจากความรุนแรง	 20 เด็กที่ไม่มีครอบครัว	 21 บุตรบุญธรรม
 22 เด็กลี้ภัย	 23 เด็กพิการ	 24 สุขอนามัย โภชนาการและสภาพแวดล้อม	 25 ตรวจสอบสถานที่หรือหน่วยงานที่ดูแลเด็ก	 26 สวัสดิการทางสังคมและเงินช่วยเหลือ	 27 อาหาร เสื้อผ้า และบ้านที่ปลอดภัย	 28 การได้รับการศึกษา
 29 จุดมุ่งหมายของการศึกษา	 30 วัฒนธรรม ภาษา และศาสนาของกลุ่มน้อย	 31 ศิลปะ วัฒนธรรม การละเล่น	 32 การคุ้มครองจากการงานอันตราย	 33 การคุ้มครองจากยาเสพติด	 34 การคุ้มครองจากการล่วงละเมิดทางเพศ	 35 การป้องกันการค้ามนุษย์
 36 การคุ้มครองจากการถูกแสวงประโยชน์	 37 เด็กที่ถูกกักตัว	 38 การคุ้มครองในภาวะสงคราม	 39 การเยียวยาสุขภาพจิตใจ	 40 เด็กที่ทำผิดกฎหมาย	 41 กฎหมายที่เหมาะสมกับเด็กที่สุด	 42 ทุกคนต้องรับทราบเรื่องสิทธิเด็ก

43-54

การทำให้อนุสัญญาสัมฤทธิ์ผล

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยสิทธิเด็ก – ฉบับสำหรับเด็ก

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นข้อตกลงสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทำร่วมกันเพื่อให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอธิบายคำจำกัดความของคำว่าเด็ก สิทธิทั้งหมด และหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐ สิทธิทั้งหมดมีความเชื่อมโยงกัน มีความสำคัญเท่าเทียมกัน และไม่สามารถลิดรอนไปจากเด็กได้

เอกสารนี้สนับสนุนโดยคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก

"เด็ก" คือ บุคคล
ที่มีอายุต่ำกว่า
18 ปี

เด็กทุกคนต้องได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน และได้รับ
การปฏิบัติอย่างยุติธรรม โดยไม่คำนึงถึงความ
แตกต่างระหว่างภาษา เชื้อชาติ ศาสนา สถานะ
ทางครอบครัว เพศสภาพ หรือปัจจัยอื่นใด

เมื่อผู้ใหญ่กระทำการตัดสินใจใด ๆ ควรคำนึงถึง
ผลกระทบและประโยชน์สูงสุดของเด็ก ขณะที่ภาครัฐ
ก็ต้องให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิของเด็ก และให้เด็กได้รับ
การดูแลโดยพ่อแม่ผู้ปกครอง ภาครัฐต้องประกันว่า
ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็ก ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้
เด็กทุกคนในทุกประเทศ
ได้รับสิทธิตามอนุสัญญาฯ นี้
ทุกประการ

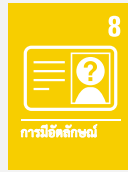
รัฐต้องเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชน
ให้คำแนะนำแก่เด็กในเรื่องของสิทธิที่
พวกเขาพึงได้รับ ตลอดจนการใช้สิทธิอย่าง
มีความรับผิดชอบ เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะคิดเป็น
และปฏิบัติตามสิทธิได้ด้วยตัวเอง

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิต
รัฐต้องดูแลให้เด็กรอดชีวิต
และมีพัฒนาการที่ดีที่สุด

เด็กแรกเกิดต้องได้รับสิทธิขึ้นทะเบียน มีชื่อของตัวเอง
และได้รับสัญชาติจากรัฐ เด็กมีสิทธิที่จะรู้ว่าพ่อแม่เป็นใคร
และได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่เท่านั้น

รัฐมีหน้าที่ระบุอัตลักษณ์ให้กับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกประวัติ
อันได้แก่ ชื่อ สัญชาติ และความสัมพันธ์เครือญาติ ไม่มีใครพราก
สิทธิเหล่านี้ไปจากเด็กได้ และรัฐมีหน้าที่ทวงสิทธิคืนให้แก่ทุกคน

เด็กไม่ควรถูกแยกจากบิดามารดา นอกจาก
มีเหตุที่พ่อแม่ดูแลเด็กไม่ได้ เช่น พ่อแม่
ทำร้ายเด็ก ในกรณีนี้พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน
เด็กต้องสามารถติดต่อกับครอบครัวได้
ยกเว้นกรณีที่เด็กถูกครอบครัวทำร้าย

หากเด็กกับพ่อแม่อยู่กัน
คนละประเทศ รัฐจะต้อง
ให้เด็กและพ่อแม่เดิน
ทางมาพบกันได้ เพื่อ
ครอบครัวได้ติดต่อกัน
และอยู่ร่วมกัน

รัฐต้องป้องกันไม่ให้เกิดถูกพาตัว
ออกจากประเทศแบบผิดกฎหมาย
เช่น ถูกลักพาตัว หรือถูกพาตัว
ออกนอกประเทศโดยพ่อหรือแม่
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยไม่ได้รับความ
ยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง

เด็กมีสิทธิได้แสดงความคิด
เห็นอย่างอิสระในเรื่อง
ที่เกี่ยวกับตัวเอง และ
ผู้ใหญ่ควรรับฟังอย่าง
ตั้งใจ

เด็กมีสิทธิแสดงความคิดเห็น
และความรู้สึก และสิ่งต่าง ๆ
ที่เรียนรู้มา ไม่ว่าจะเป็นด้วย
การพูดคุย วาดรูป การเขียน
หรือด้วยวิธีการใดก็ตามที่ไม่
เป็นผลร้ายกับผู้อื่นในสังคม

เด็กสามารถเลือกแสดงความคิดเห็น และ
เลือกนับถือศาสนาได้โดยไม่ก้ำก๋ายเสรีภาพ
ของผู้อื่น โดยพ่อแม่แนะนำเด็ก ๆ ได้ เพื่อที่
เด็กจะได้เรียนรู้การใช้สิทธิอย่างเหมาะสม

เด็กสามารถเข้า
ร่วม หรือจัดตั้งกลุ่ม
หรือองค์กร ภายใต้
ความสงบและไม่
ขัดแย้งกับสิทธิผู้อื่น

เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับความ
เป็นส่วนตัว กฎหมายต้อง
ให้ความคุ้มครองเด็กจาก
การถูกละเมิดชื่อเสียง ความ
เป็นส่วนตัว หรือการดูหมิ่น

เด็กมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต วิทยุ
โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ
โดยที่ผู้ใหญ่ควรดูแลข้อมูลที่เด็กได้รับไม่ให้เป็นอันตราย
ต่อเด็ก ขณะที่รัฐควรส่งเสริมให้สื่อเผยแพร่ข้อมูลที่
เป็นประโยชน์จากแหล่งที่มาที่หลากหลาย และในภาษาที่
เด็กเข้าใจ

พ่อแม่มีหน้าที่หลักในการ
เลี้ยงดูเด็ก หากเด็กเป็นเด็ก
กำพร้า ต้องมีผู้ทำหน้าที่เป็น
"ผู้ปกครอง" และพ่อแม่
ผู้ปกครองต้องพิจารณาว่า
อะไรดีที่สุดต่อเด็ก ขณะ
เดียวกันรัฐก็ควรให้การสนับสนุนพ่อแม่ในการ
ดูแลเด็ก

รัฐต้องให้ความคุ้มครอง
เด็กจากความรุนแรง การ
ถูกละเมิด และการละเลย
จากผู้ให้การดูแล

เด็กที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ มีสิทธิ
ที่จะได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามภูมิหลัง
ทางด้านศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมของ
เด็ก

เมื่อเด็กถูกรับอุปการะเป็นบุตรบุญธรรม ต้องคำนึงถึงสิ่งที่ดีที่สุดต่อเด็กเสมอ เด็กสามารถถูก
อุปการะไปอยู่ต่างประเทศได้ หากไม่มีคนในประเทศตนเองให้การดูแลได้อย่างเหมาะสม

22

เด็กที่ลี้ภัยจากประเทศของตัวเอง ไปยังประเทศอื่น (ด้วยเหตุผลเพื่อความปลอดภัย) ต้องได้รับความช่วยเหลือและคุ้มครอง ตลอดจนมีสิทธิเหมือนเด็กท้องถิ่น

23

เด็กพิการ

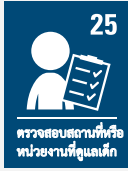
เด็กพิการทุกคนควรมีชีวิตที่ดีที่สุดในสังคม รัฐควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในสังคม ได้รับการดูแลให้สามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตัวเอง

24

สุขภาพดี โภชนาการ และสภาพแวดล้อม

เด็กมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขที่ดีที่สุด มีน้ำดื่มที่สะอาด ตลอดจนโภชนาการที่ถูกละเลยในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ขณะเดียวกัน ผู้ใหญ่และเด็กควรได้รับข้อมูลเรื่องความเป็นอยู่และสุขภาพที่ดี

25

ตรวจสอบสถานที่ของ

เด็กทุกคนที่อยู่ในสถานที่หรือหน่วยงานใดก็ตาม นอกเหนือจากที่บ้านควรต้องได้รับการตรวจสอบดูแลความเรียบร้อยในทุก ๆ ด้าน และดูว่าสถานที่นั้นยังคงเป็นที่ที่ดีที่สุดที่เด็กจะอยู่หรือไม่

26

สวัสดิการทางสังคม และเงินช่วยเหลือ

รัฐควรให้ความช่วยเหลือ ทั้งทางการเงิน และด้านอื่น ๆ แก่เด็กที่ครอบครัวยากจน

27

อาหาร เสื้อผ้า และบ้านที่ปลอดภัย

เด็กมีสิทธิได้รับความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เสื้อผ้า และที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ รัฐควรให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวและเด็กที่ขาดปัจจัยเหล่านี้

28

การได้รับการศึกษา

เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา การเรียนระดับประถมศึกษาไม่ควรมีค่าใช้จ่าย และต้องจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไว้รองรับสำหรับเด็กทุกคน เด็กควรได้รับการศึกษาถึงระดับสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ขณะที่จะเปรียบวินัยภายในโรงเรียนต้องไม่ขัดต่อสิทธิของเด็กและปราศจากความรุนแรง

29

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

การศึกษาของเด็กต้องช่วยเขาพัฒนาศักยภาพและพรสวรรค์ และต้องสอนให้เด็กเข้าใจสิทธิของเขา และเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งวัฒนธรรมที่แตกต่าง เพื่อให้เด็กสามารถเติบโตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย รวมถึงเข้าใจการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติด้วย

30

วัฒนธรรม ภาษา และศาสนาของชนกลุ่มน้อย

เด็กมีสิทธิใช้ภาษา วัฒนธรรม และศาสนาของตัวเอง แม้จะไม่ใช่ว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมใช้ก็ตาม

31

ศิลปะ วัฒนธรรม การละเล่น

เด็กทุกคนมีสิทธิได้พักได้ผ่อนคลาย ได้เล่นสนุก และได้มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและกิจกรรมสร้างสรรค์

32

การคุ้มครองจากการทำงานอันตราย

เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการทำงานที่เป็นอันตรายหรือส่งผลเสียต่อการศึกษา สุขภาพ หรือพัฒนาการ หากต้องมีการใช้แรงงานเด็ก เด็กต้องมีสิทธิได้รับคำตอบแทนที่เหมาะสมภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

33

การคุ้มครองจาก

รัฐต้องคุ้มครองเด็กจากการแสพ ผลิต ส่งหรือขายยาเสพติด

34

การคุ้มครองจากการ

รัฐมีหน้าที่คุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงประโยชน์ทางเพศ และการล่วงละเมิดทางเพศ รวมไปถึงการบังคับให้ค้าประเวณีหรือถ่ายทำสื่ออนาจาร

35

การป้องกันการ

รัฐต้องคุ้มครองเด็กจากการถูกลักพาตัว ถูกขาย หรือการค้ามนุษย์ทั้งภายในประเทศหรือระหว่างประเทศ

36

การคุ้มครองจากการ

เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์ทุกรูปแบบ แม้จะไม่มีการกล่าวไว้อย่างเจาะจงในอนุสัญญาฯ นี้

37

เด็กที่ถูกกักตัว

เด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดกฎหมายจะต้องไม่ถูกละเมิดต่อชีวิต ถูกทรมาน ทำทารุณ จำคุกตลอดชีวิต หรือติดคุกเหมือนกับผู้ใหญ่ สถานพินิจต้องเป็นตัวเลือกสุดท้าย และถ้าจะต้องอยู่ ก็ต้องเป็นเวลาสั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เด็กที่อยู่ในสถานพินิจควรได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมาย และสามารถติดต่อกับครอบครัวได้

38

การคุ้มครองในภาวะ

เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองในภาวะสงครามและห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เข้าร่วมกับกองทัพบ

39

การมีสุขภาพจิต

เด็กมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือหากถูกทำร้าย ถูกกลั่นแกล้ง ได้รับผลกระทบจากสงคราม เพื่อที่เด็กจะได้กลับมามีความเป็นอยู่ที่ดีและคงไว้ซึ่งศักดิ์ศรี

40

เด็กที่ทำความผิดกฎหมาย

เด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดกฎหมายมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย และการปฏิบัติอย่างยุติธรรม และต้องมีวิธีช่วยเหลือให้เด็กกลับมาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้ สถานพินิจควรเป็นทางเลือกสุดท้ายสำหรับเด็ก

41

กฎหมายที่เหมาะสม

ถ้ากฎหมายภายในประเทศคุ้มครองสิทธิเด็กได้ดีกว่าอนุสัญญาฯ นี้ ก็ให้ยึดกฎหมายนั้นในการคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นหลัก

42

ทุกคนต้องรับทราบเรื่องสิทธิเด็ก

รัฐควรประชาสัมพันธ์เผยแพร่อนุสัญญาฯ ให้แก่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้รับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทุกคนรับรู้เรื่องสิทธิเด็ก

43-54

การทำให้อนุสัญญา

มาตราเหล่านี้อธิบายถึงการทำงานของ รัฐสหประชาชาติ รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก และยูนิเซฟ ในการสร้างหลักประกันให้เด็ก ๆ มีสิทธิที่พึงมีอย่างเท่าเทียม

เอกสารอ้างอิง

เครือข่ายสื่อชนเผ่าพื้นเมือง. (2562). เครื่องแต่งกายกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย. เชียงใหม่ : ร่วมเจริญปริ้น.

นฤมล อรุโณทัย และคณะ. (2557). ทักษะวัฒนธรรมชาวเล : ร้อยเรื่องราวชาวเล มอแกน มอแกลน และอุรักลาโว้ยผู้กล้าแห่งอันดามัน. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

พณัง ปานช่วย. (2554). ดนตรีในวิถีชีวิตของชาวอุรักลาโว้ย : การศึกษาทางมานุษยวิทยาการดนตรี ณ บ้านส้างาอู๋ ตำบลเกาะลันตาใหญ่ อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

มยุรี ถาวรพัฒน์. (2556). “ภาษาอุรักลาโว้ย” ใน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ พิธีประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๖. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต. รายงานโครงการโครงการสำรวจและวิเคราะห์พื้นที่เพื่อการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานและการศึกษาระหว่างวัฒนธรรมในพื้นที่เกาะลันตา. นครปฐม. มหาวิทยาลัยมหิดล.

อาภรณ์ อุกฤษณ์. (2532). พิธีลอยเรือ : ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของชาวเล กรณีศึกษาชุมชนบ้านหัวแหลม เกาะลันตา จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อาภรณ์ อุกฤษณ์. (2554). พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์ธำรงของชาวเกาะลันตา จังหวัดกระบี่. คุษณินพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

คณะผู้จัดทำ

1. คณะครูในพื้นที่เกาะลันตา

1) ครูกชกร วิวัฒน์	โรงเรียนชุมชนบ้านศาลาด่าน
2) ครูณรงค์ชัย แซ่เตี้ย	โรงเรียนชุมชนบ้านศาลาด่าน
3) ครูอุไรวรรณ สุดเมือง	โรงเรียนชุมชนบ้านศาลาด่าน
4) ครูณพรัตน์ กอหลัง	โรงเรียนบ้านเกาะปอ
5) ครูสุวรรตน์ สาดิน	โรงเรียนบ้านเกาะปอ
6) ครูมารีแย ลือแม่เต๊ะ	โรงเรียนบ้านเกาะปอ
7) ครูนิพล ยงกิจ	โรงเรียนบ้านคลองโตนด
8) ครูประสิทธิ์ กักใหญ่	โรงเรียนบ้านคลองโตนด
9) ครูสุจิรา พลฤทธิ์	โรงเรียนบ้านคลองหิน
10) ครูนุรีย์ะ เฟิงไทร	โรงเรียนบ้านคลองหิน
11) ครูเพชรรัตน์ ช่วยรอด	โรงเรียนบ้านคลองหิน
12) ครูนรมน ไชยเสวด	โรงเรียนบ้านคลองหิน
13) ครูพรสุตา หมิ่นใจ	โรงเรียนบ้านคลองหิน
14) ครูประภัสสร เขียวสด	โรงเรียนบ้านเจาะหลี่
15) ครูอนงค์ ชายเกตุ	โรงเรียนบ้านเจาะหลี่
16) ครูจิรดา เผื่อสภาพ	โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยพัฒน์
17) ครูหรรดิยะ การกล้า	โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยพัฒน์
18) ครูจิราภรณ์ ไผ่จันทร์	โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยพัฒน์
19) ครูโรฮานี ขุนรักษา	โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยพัฒน์
20) ครูนุวรรณภา แวญไช้ะ	โรงเรียนบ้านทุ่งวิทยพัฒน์
21) ครูอุไร กสิคุณ	โรงเรียนบ้านทุ่งหยีเพ็ง
22) ครูสุปราณี ยะวะหาบ	โรงเรียนบ้านทุ่งหยีเพ็ง
23) ครูพรทิพย์ จันทร	โรงเรียนบ้านทุ่งหยีเพ็ง
24) ครูวรนุช บิลพัสดี	โรงเรียนบ้านทุ่งหยีเพ็ง
25) ครูธิดา ไชยมล	โรงเรียนบ้านทุ่งหยีเพ็ง
26) ครูศุภรียา มามะตีกา	โรงเรียนบ้านพระแอะ
27) ครูสุณี แกสมาน	โรงเรียนบ้านพระแอะ
28) ครูยาวาเฮ อามีเร๊ะ	โรงเรียนบ้านพระแอะ
29) ครูนางสาวนิลดา หมั่นเพียร	โรงเรียนบ้านพระแอะ
30) ครูจริยาวดี ใจห้าว	โรงเรียนบ้านโล๊ะใหญ่
31) ครูจันทรา หลานหมื่น	โรงเรียนบ้านโล๊ะใหญ่

32) ครูมีนา เนื้ออ่อน	โรงเรียนบ้านโละใหญ่
33) ครูอิษซาน แลหะ	โรงเรียนบ้านสังกาอู้
34) ครูศศิธร กองแก้ว	โรงเรียนบ้านสังกาอู้
35) ครูปราณี กักใหญ่	โรงเรียนบ้านหลังสวด
36) ครูวิภา ตูลารักษ์	โรงเรียนบ้านหลังสวด
37) ครูจำปี สุรินทร์	โรงเรียนบ้านหลังสวด
38) ครูวิภากร อาจหาญ	โรงเรียนบ้านหลังสวด
39) ครูเอกพงศ์ อินทร์เกิด	โรงเรียนบ้านหลังสวด
40) ครูวรารุณี แจ่มใส	โรงเรียนบ้านหลังสวด
41) ครูครูพงษ์ศักดิ์ ขุนเพชร	โรงเรียนบ้านหลังสวด
42) ครูพิเชษฐ์ ปรภาพท	โรงเรียนลันตาราชประชาอุทิศ
43) ครูอดุลย์ ซอบีริน	โรงเรียนลันตาราชประชาอุทิศ
44) ครูกฤษณา จิตรประสงค์	โรงเรียนวัดเกาะลันตา
45) ครูณิชาพัชร บุญยัง	โรงเรียนวัดเกาะลันตา

2. ครูผู้ช่วยสอนภาษาและวัฒนธรรมอูรักลาโว้ยบ้านสังกาอู้

- 1) นายสมจิตร ทะเลเล็ก
- 2) นางสาวปุณณภา ทะเลเล็ก
- 3) นายพีรวิชัย ทะเลเล็ก
- 4) นางสาวนลิตา ทะเลเล็ก

3. คณะวิจัย

- 1) ดร.มิรินต้า บุรรุ่งโรจน์
- 2) ดร.ยูเนียนสาสมิต้า สาเมะ
- 3) นายรณกร รักษ์วงศ์
- 4) นางสาวสรัญญา กฤษณานูวัตร
- 5) นายอัศศิริกัร มะนอ
- 6) นายอัปดุลเลาะห์ หลงสะ
- 7) นางสาวสาแลฮ๊ะ จางวาง

4. ที่ปรึกษา

- 1) นางฮัสนะ เจอะอุบง
- 2) นางสาวต่วนซอพิยะห์ อัลยุฟรี

